

Сабыралы АБДУКАРИМОВ

**АТА ЖУРТКА
ТААЗИМ**

Ош – 2013

УДК 821.51
ББК 84 Ки 7-5
А 13

Рецензиялаган: фил.илим. канд. Адабиятчы Курсан
Пахыров.

А 13   Абдукаримов Сабыралы
Ата журтка таазим, Ош 2012, 116 б.

ISBN 978-9967-03-837-0

Белгилүү акын Сабыралы Абдукаримовдун бул жаңы китеби, дээрлик Ата журт темасына арналып анын улуулугун, ыйыктыгын, туулган жердин кереметин даңазалай алган. Китептеги махабат жөнүндөгү ырлары мээримдүүлүккө, туруктуулукка, аруулукка үндөөсү ар кандай окурманды кайдыгер калтырбайт деген үмүттөбүз. Китеп жалпы окурмандарга арналган.

А 4702300200-12

УДК 821.51

ББК 84 Ки 7-5

ISBN 978-9967-03-837-0

©Абдукаримов.С 2012

АТА ЖУРТ АЖАРЫ

Алыс өстүм айылдаштар, достордон,
Бири эмесмин бирок, качкан бозгондон.
Кайсыл күнү бүтөт тагдыр өмүрүм,
Өкүнбөсмүн өлөрүмдө коштошсом.

х х х

Көптөн бери көрө элекмин айылымдын,
Көктөмдөгү эрте-кечин абайлап.
«Селт»-дей түшөм анда-санда барганда,
Итти үрүп жолду тоссо карайлап.

МЕКЕНИМ

Акжолум асыл медегим,
Туурум кичи мекеним.
Жүрсөм да сенден алыста,
Жүрөктөн чыккыс элесиң.

Кымбатым ыйык мекеним,
Кыялбас туурум экенсиң.
-Керек-деп эгер чакырсаң,
Кемиңе жарап берейин.

Сендеги жаштык бала чак,
Сезимде жашайт балалап,
Бөлөрүк, Сарай, Карис көл,
Тешик-Таш журтка аманат.

Жадымда жашайт дагы эле,
Жанаша ескөн курбулар.
Алтынбү, үмөт, Кимбилет,
Баардыгың турмуш курдуңар.

Торгоюң эсте топулуу,
Булбулдун үнү кулакта.
Сагынам айыл, досторду,
Ыраакта жашап турсам да.

х х х

Бүлүк салып бүт дүйнөмдө аңтарып,
Бүгүнкүдөй аппак таңды көрбөгөм.
Бүйүр кызып Атажуртту сагынган,
Жүрөгүмө түшүп кетти дүрбөлөң.

Сөбөлөнүп сезимдеги ойлорум,
Сага карай жетелешет болуп жар.
Ойго түшүп ойнок курак, бала чак,
Түрткү болот жүрөгүмө «бүгүн бар».

АЙЫЛ АЖАРЫ

Билинбеген бийиктик Жолборстуда,
Булагындай тунутат сүйлөшкөндү.
Жусупай, Кундузалы, Кызайымдар,
Биз окуган мектептин Дүйшөндөрү.

Жумшак пейил кыякчы Жумабай чал,
Жумган көзүн ачпастан тартчу кыяк.
Жуушап жаткан койлорго карышкырдай,
Тийген ууру кармалып болгон уят.

Ат багуучу Айтিকে ооздон түшпөй,
Кыйла жылдар Танабай болгон ырас.
Биз билгенден бригадир болуп жүрүп,
Анаш аке көз жумду кандай кылас?

Сүйрүү-Тектир, Улуужайык ортосунда,
Сүйүшкөндөр сүрүштү сүйүү доорун.
Ал кезектин Жамийла, Данияры,
Сейит сындуу Сабырга тартаар боорун?

Айыл алыс жок эле догдур деген,
Кино кайдан, дүкөндөр болгон көчмөн.
Түнт токойдон дүмүр казып, жаңгак кагып,
Кутман элим бейпилдикте күнүн көргөн.

Бала чак кайдан бизде стадион,
Тектирче биздин сүйгөн жайдан эле.
Түнкүсүн атып ойноп «ак чөлмөктү»,
Күлүктү чабар элек тайдан эле.

Биз жашаган айылдын Токтогулу,
Ызаканды ырчы деп билер элек.
Обон кошуп ырдаган Кимсанды угуп,
Ырчы болсок экен-деп тилечи элек.

Дүкөнчүбүз Балтакул, Куту акени,
Дечү элек Жолборстунун «Матөндери».
Алар саткан ботинкалар айга жетпей,
Чубалып жолдо калчу патектери.

Салабаттуу Сабырбай, Алымбайлар,
Тургун аке, Калыбай даалай байлар.
Калып кетти камтылбай бул ырыма,
«Бөлөк чалдан» мергенчи Төлөмбайлар.

Туулган жер тууган элим аман бол,
Тузуң ыйык кантип сени танайын.
Канат байлап көккө башым жетсе да,
Кан катканча сага кызмат кылайын.

ЖАШЫРА АЛБАЙМ

Ыйлайм ырас, кээде көңүл чөккөндө,
Көз жашымды бирок, эч ким көрө элек.
Тирүүлүктө тексиз байкуш пенде-деп,
Мени эч ким катарынан бөлө элек.

Бөлүнбөсүмүн көзүм тирүү турганда,
Жер энеден, тууган элден ажырап.
Туурум турар туу өңдөнүп белесте,
Ууктары шамал болсо кычырап.

БҮГҮНКҮ КҮН БЕКЕР НУРУН ЧАЧПАДЫ

Бүгүнкү нур бекер нурун чачпады,
Берүү керек эргүү менен жаңы ыр.
Дыйкан баба жатпа түшкү ысыкта,
Даркан талаа күтөт сени эмгек кыл.

Бүчүр байлап өрүк турат көз жарар,
Бадам гүлдөп алыптыр да таң эрте.
Бүгүнкү күн бир башкача нур чачты,
Бороз жытты аңкып чыгар элетте.

Жаз илеби жан дүйнөнү эргитип,
Алтын доор аймагындай сабырдуу.
Ата журттун уулдары тургула,
Силер менен кыргыз эли кадырлуу.

КӨЗГӨ СҮЙКҮМ КӨРҮНӨТ

Өскөн айылым өзөгүмдүн күбөсү,
Өзүң элең өмүр куштун түнөгү.
Кечээ келип, кемип турду чын айтсам,
Жүрөгүмдүн кечинекей мүлдөсү.

Өткөн кездин уккум келген ырларын,
Өскөн жердин көргүм келген кырларын.
Өткөн жылдар калкып чыгып иңирден,
Өзгөртүптүр өткүр мезгил сырларын.

Сен жашарып, а мен карып баратам,
Кышың эмес жагат мага саратан.
Көкбашаттан Көлгө карай жол тартып,
Баратканга көз таштаймын кашаттан.

Тааныш жолдор, тааныш токой, арчалар,
Айыбың жок жан көргөндө арданар.
Мен жашаган үйдүн орду бош турат,
Белги болуп бактан калган алмалар.

Кайгы тарттым, каңгып көтпөй калганда,
Турат болчу абам салган ошол үй.
Азыр деле орду сүйкүм көрүнөт,
Өткөн өттү өлгүнчөктү өзүң сүй...

ЖЫЛДЫЗЫМ

Эжем Замиркүлгө

Эстейт сезим сен кейиген чактарда,
Энем өңдүү көрөм билсең өзүңдү.
Тоодой медеп кылып жүрөм түшүнсөң,
Алыстарда кичинекей көзүңдү.

Өкүнбөстөн өлгөн үмүт, сүйүүгө,
Өзүң берген от табында жанамын.
Тируулүктө мага кымбат ыйыксың,
Тагдырымын нуру болгон таалайым.

Сен ырдаган, сен ыйлаган күндөрдү,
Сезимимден кантип гана өчүрөм.
Шаңга бойлуу жалгыз чынар теректей,
Сенден алыс жүргөн күнгө өкүнөм.

Качан барсам картаң энем тоскондой,
Канаат алып кайра артка кайтамын.
Бир туугандык сөңдө гана сезим бар,
Бырыш салган тагдыр жолго капамын.

Кайра артка кайта турган жолдор жок,
Көгүш түспөл асман бурбайт өң-түсүн.
Жалгыз тоого жарык чачкан шам болуп,
Жанып турган жылдыз болдуң мен үчүн.

***

Наристе кез эсимде жок айталбайм,
Бирок, билем сени жакшы көрөмүн.
Бар турпатың окшоп кетет энеме,
Бир өзүңө окшото албайм бөлөгүн.

Айтып берчи болсо эсиңде бала чак,
Канча айтсаң да мөн угууга даярмын.
Жалгыз гана өзүң калдың мөн үчүн,
Жалгыз сөнсиң менин жалгыз аярым.

Айтып берчи мөн угайын өткөндү,
Азбы-көппү жыргап уксун кулагым.
Чачтарымдан сылып жатып уктатчы,
Асыл сөздүн берметтерин угайын.

О, ООПАСЫЗ ДҮЙНӨ

О, оопасыз дүйнө мынча кургаксың,
Алдануудан канча калды көңүлүм.
Өткүн өмүр кытмырсың да, куусуң сен,
Өзөгүмдү өрттөйт дайым өкүмүң.

Кас-душмандай калпты жайкап шаттыкка,
Каткырасың ыйласаң да жүрөктөн.
Акыйкатты таанып билип турсаң да,
Адамдарга сыр бербейсиң күлүп сен.

Макул элем достор мени алдашса,
Кайыл болом катын-калач сөзүнө.
Неге өмүр сөн алдайсың адамды,
Кошо кетсең өзүм менен көрүмө?

ЭСИҢДЕБИ? Иним Мелиске

Эсиңдеби энекемдин обону,
Кыштын ызгаар уулуса да обону.
Мелисим-деп мечтин түбүн ысытып,
Мөндөн мурда сага жапкан боз тону?

Бала кезден өскөн элек чогуу биз,
Бактөкөриң барбы эсиңде түнөткөн?
Бир энеден болбосок да үчөөбүз,
Бир эмчектин соргон элек үрпүнөн.

Гүлдөй назик Гүлсинанын күлгөнүн,
Күлүмсүрөп там-туң басып жүргөнүн.
Күн баткыча айтар элек сөз кылып,
Көмегенин көөсүн бетке сүрткөөнүн.

Түштү эсиме түштү өткөн бир курак,
Түшкө кирет кээде эски ал убак.
Түйүн түйгөн кемпир көрсөм көчөдөн,
Төлмиремин, -апамбы?- деп ак бубак.

БҮЧҮР

Карындашым Гүлсинага

Көгүлтүр от тандын атаары,
Кээде түшүп менин эсиме.
Көңүлүмө салып будуң чаң,
Кайра барам жаштык кезиме.

Там-туң басып анда жаш элең,
Талашыбыз эмчек-тарамыш.
Апам калчу мени урушуп,
Буламыкты жесем талашып.

Боор эттөн бүткөн кызым-деп,
Байкуш апам канча түн көзди.
Тагдыр тура ачык асманга,
Тартуу болгон кара түн келди.

Бүтүн асман теңге бөлүнүп,
Бир заматта калган ажырап.
Бүткүл айыл түшүп азага,
Оору тапкан апам калтырак...

Андан бери өтүп ай, жылдар.
Алыс калды ошол бир учур.
Эстейби-деп ойлоп коём мөн,
Кайда калды кеткен бир бүчүр?

КОРКОТ ЖҮРӨК

Таалайыма таарынычты каткамын,
Тасма тартпай тагдырыма жазганын.
Мен эңсеген өксүгүмдү толтурар,
Туягым жок сыздап ооруйт бармагым.

Бала кезден барчын куштай талпынып,
Бүтүн дүйнөм самап келет тасманы.
Атажурттун айдыңында көрүнбөй,
Калабы деп коркот жүрөк асманы?...

КҮЗГҮ ЖАЛБЫРАК

Түшүп бүттү,
Түштү акыркы жалбырак
Түңкү шамал анын койбой жайына.
Каны каткан сөөлөкөттү жашырып,
Кез тунарып көкүрөктөн жай албай,
Бир калыпта агып жатты суу гана.

Атты ак таң, короз алгач чакырып,
Айдың талаа айрып түнкү пардасын.
Ай жашынып күлүп чыкты таңкы Күн,
Амансыңбы, улуу пендем кайдасың?
Тагдыр туурап таалайлуулар талканын,
Таалайсыздын кулап бүткөн аскасын.
Тарелкага салып сунду жазымыш,
Күздөн калган жалбырактан башкасын...
...Көккө жылдыз таратып.

АЙЫЛДАГЫ ОЙ

Ай неге көктө бүгүн күңгүрөнөт,
Айылдын чаңы көккө чачылгандай.
Акжолдун атыр жыттуу абасы эх,
Азайып күндөн-күнгө бараткандай.

Алдымдан чыккан алгач айылдаштан,
Сурадым үнсүз туруп басып кетти.
Жаңгактын жалбырагын кармаласам,
Үн катты күңгүрөңгөн муңу эски.

Ал кезде сен да жапжаш улан элең,
Солкулдап турган мага карабаган.
Экөөбүз эми кайра кездештик да,
Карачы, ким бар дейсиң карыбаган.

-Уулуңду көрдүм бирок, байкабады.
Ал дагы сен өңдөнүп шордуу экен..
Билип кой сен кеткенде ошол келип,
Сураса, өткөн күндү айтар бекем?...

Ыргалып жол жээгинде жашыл таажы,
Гүл калды жаңы чыккан байчечекей.
Ырымдан башка дүйнө жыйбаптырмын,
Тируүлүк шарданында бай дегидей.

ЭКИ КЫЗЫҢ БАРЫНДАЙ

Жайдак аттай турдум тууган жеримде,
Жалбыз жыты аңкыйт сайды өрдөгөн.
Көп жыл өтүп кеткен эле арадан,
Көрдүм жаңы наристелер төрөлгөн.

Таңыркашып кээси тиктеп ормоюп,
Таанышалбай турду Жолборстулуктар.
Сайдын ташы сагынышкан экен да,
Кадам сайын жыттап жатты бутумдан.

Кээ бирөөсү тааныбады өңүмдөн,
Көксөлөри унутбаптыр дагы эле.
Мен жашаган үйдүн орду тептегиз,
Мөмөлүүдөн турат жаңгак, алма эле.

«Мекен»-деген мээмдеги ойлорум,
Мөлтирешти таппай кайда барарын.
-Мен киммин?-деп суроо салам өзүмө,
-Мен уулуңмун тентип кеткен жаманың.

-Мен-менмин да!
Жээниң болом жерибе.
Өз атамын өспөй калган жеринде.
Бир кызыңдын уулу болом эстесең,
Ата деген сөздөн калган жериме.

О, ата журт калдым ушул абалда,
Атасызды аталуу кыл катарда.
Тага журттун таптап берген күлүгү,
Тай кунанча болор бөкөн сапарда?

Теңир кылган тагдырыма наалыбайм,
Беле деген бөтөгөдөй, карындай.
Беле чаппай бириктирип келүүдө,
Билиндирбей,
Ырысбүнүн, Рапкандын барындай.

КЕРЕГИ ЖОК

Ызгаар шамал ышкырат да ышкырат,
Ызасына баткан тагдыр бышкырат.
Акыйкатты издегендер койгула,
Алдамчылар, акчалуулар жол бууат.

Калпты кайбап митаамдар ыкчынат,
Каруусу жок калган жандар күч урап.
Талап кылып акыйкатты, чындыкты,
Таз жоорудай ар кай жерде олтурат.

Ишенбегин бал жегизген сөздөргө,
Ишенбегин оттой жанган көздөргө.
Уяттыңа турган ишен желбиреп,
Уйгак баскан анан жыртык бөзүңө.

Асманды көр айрык булут көктү көр,
Акыйкаттын билгиң көлсө чындыгын.
Алдап жанды өткөргөнчө бекерге,
Арман кылбай көтөр тагдыр шылдыңын.

Мейли алдан салмагы жок достордон,
Мейли алдан өз жарыңдан кордогон.
Бул жашоонун акыйкатты эмеспи,
Бөтөн дүйнөң таза турса колдогон.

ЖЫЙЫП АЛГЫН *Уулум Жолонго*

Тагдырдын таш казанын тегеретип,
Таянар тоом жоктон жетеленип.
Күйүттө калдым уулум кагылайын,
Жашырып не кыламын экеленип.

Өмүрдүн кызыл сызык кыйырында,
Өзөктүн өрт кечирген чыйырында.
Өзүмдүн киндигимди өзүм кесип,
Өлгөндүн шамын жактым сыйынганда.

Тагдырдын тандабадым ушул жолун,
Тайган көздө кармаган муну колум.
Тартып алар тууган жок жалгыз элем,
Таалайыма жазылып көргөн шорум.

Таруудай чачылганда жылдыздарым,
Таш кесе колго тийип жыйнабадым.
Туугансыз, жалгызмын-деп ыйлабастан,
Туу кылып чачылганды жыйнап алгын.

КЕЛЕРМИН

Айтып да, айтпай кетермин,
Айланган жердин огунан.
Сактаган сырым чечилбей,
Саргайып сырдаш жогунан.

Тагдырым татаал чырмашкан,
Түйүндү бойдон өтөрмүн.
Көңүлдүн кири тазарбай,
Кой өңдүү жатар көтөрүм.

Жашоодо жалгыз боздобой,
Жакындар кыйла кейиттим.
Билдирип жашап өткөндү,
Боз дөбө калар бейиттим.

Коштошпой калган капыстан,
Курбулар көзүн жашташып.
Жүрөктөн чыккан сөздөргө,
Жүрөгүн турар кубантып.

Тагдырга кеткен айланып,
Сөздөрүм сүйлөп бийиктен.
Араңа кайра келермин,
Жаталбай жымжырт бейиттен.

ЖОЛДОГУ ОЙ

Эрте жаз. Эгин талаа, бороз жыттуу,
Жыртылган жерлер жатат жамак өңдүү.
Жүзүмдү тосуп таңдын ширесине,
Келемин ойлор менен кереметтүү.

Ойлорум октой учуп алыстарга,
Оңтойсуз кыялдарга кабыламын.
Арыгын жаңы тарткан эгини жок,
Айдың жер талаасындай камыгамын.

Кайгырам айылымдын ааламына,
Сөөлөттүү карысынын кайыгына.
Калтырып ата-баба салттын бизге,
Катары улам көмим баратканга.

Жол бою жолоочуну узаткансып,
Тал-төрөк башын ийет туш тарапка.
Биз дагы ыйык сактап берсек экен,
Билгенди булгабастан урпактарга.

ЖАКШЫ КӨРӨТ

Булут төрөп майда тамчыны,
Жерге берди—ал-деп керектеп.
Өз энесин сүйгөн тамчылар,
Кайра учту жерден «Эне»-деп.
Адам эмес, айбан мал эмес,
Суулар дагы сүйөт энесин.
Ак мамакты эмген ар бир жан,
Жакшы көрөт эне денесин.

АРЧАБАШ ЖАЙЛООСУ

Көктөм убак толукшуган жайдын кечи,
Айдарым жел уйкусурайт ойнок кези.
Күн батып бара жатат көчти кууп,
Кулундар желе тартат кайнап деми.

Боз үйдөн буулап чыккан ыштуу жыттар,
Бозойдун дүүлүктүрөт делебесин.
Ай чыкса ак чөлмөктү ойнройбуз-деп,
Боз балдар күтүп жүрөт жеңелерин.

Кири жок көкүрөктө ою таза,
Кымызын бышкан кыздар ашыгышат.
Жайлоонун түнү укмуш көрөмөт-ээ,
Жашоого жаштар түндөп машыгышат.

Жайлоонун төнтөк жели тынчтык бербей,
Жигиттин терин тооруйт денесинен.
Ай чыгып аска башын утурласа,
Ашыгын сурагансыйт жеңесинен.

КЕҢ ДҮЙНӨНҮН ИЧИНДЕ

Жүрөктөгү бир кайрыкты угуп көр,
Жүлүнүңдө жүргөн сырың ачылат.
Жүз көрүшпөс жерде болсоң таарынба,
Жылуулукту ырым турат жаңылып.

Асман ачык алыс болгон мөнөн биз,
Айдарым жел экөөбүзгө тең согот.
Алсыз тартсаң алып оку ырымды,
Аалам көзгөн ойлоруңа куш конот.

Бийик тоолор чөкпөгөндөй дөңизге,
Бийик ойлор чөкпөйт муңдун ичине.
Билинбеген мухит өңдүү жашайт ал,
Бийик болгон кең дүйнөнүн ичинде.

ТҮПКҮ НУСКА

Кызыл нурдун кыясында сөгүлүп,
Канга кирген жылуу сезим ашыктык.
Балким, башта билбегенмин кадырын,
Баскан сайын таманымдан таш ыргып.

Көңүлдөргө жалындуу от ыйык сый,
Күндүн табын балким, коер өчүрүп.
Алмуздактан келген болсо адашып,
Түп нускасын сүйүү калган көчүрүп.

ЖӨРӨКТӨГҮ ОБОН

Жүрөктөн чыккан бул кайрык кайсыл обондон,
Жок, жок мен такыр жаңылдым ушул соболдон.
Көөдөндү жиреп, көңүлдөн таппай бактысын,
Көкөйдө кескен муң-зардын ыйы оңбогон.

Обонго кошуп, комуз да кошо чертилген,
Армандын ошол көйгөйү бүтпөй түтөгөн.
Жашоонун күңгүрт сүйүүсү жанбай от болуп,
Жабыркап жүрүп кайрыгы чыкты бүтпөгөн.

Жүрөктүн ыры, обону муңдун кайрыгы,
Чертилет дайым жалгыздык ээлеп алганда.
Кагазга түшпөй кан менен кошо жүгүрүп,
Өмүр да бүтөр кайрыкка моокум канганда.

УГАСЫҢБЫ ЫРЛАРЫМДЫ

Жүрөк сырын билген өңдүү,
Күз жамгыры шолоктойт.
Караңгылык сүрдүү туман,
Жомоктогу түшкө окшойт.

Мен туткуну ошол түндүн,
Жамгыр жашым сөбөлөнгөн.
Сагынычпы, кусам артып,
Сени эңсөп-келсе-дегем.

Угасыңбы ырларымды,
Сага жетпөй буулган.
Тагдыр күтүп балам жокто,
Байкоосуздан туулган.

АЯЛГА ТЕҢ БОЛБОГОН КҮНӨӨМ БАРБЫ?

Тагдырым талкаланбайт күзгү эмес,
Жашоодон жаңылдым мөн күзгү элес.
Самтырак дүйнөм кетсе кеткен чыгар,
Күйүткө толгон дүйнөм мүлкүм эмес.

Жаңылдым, жазыгыма мезгил күбө,
Жар күттүм болалбадык бирге бүлө.
Өмүрдүн жел кайыгын айдап шамал,
Тагдырга айтып келет кылсам күнөө.

Баарысы артта калды айла барбы,
Эриттим отуз жылдык аппак карды.
Айткыла адамзатты айып кылсам,
Аялга тең болбогон күнөөм барбы?

ТАШКА ӨСКӨН ЧӨПТӨР ЧЫГАТ ГҮЛДӨГӨН

Тилди кессең чыркыраган чындык бар,
Чыда өмүр, өлүм келет баары бир.
Жүрөгүңө канжар салып тешсе да,
Чындыкта да, жалганда да максат бир.

Кан аралаш шүйшүң агып денеден,
Калп айткыча айрып жибер жараңды.
Ачуу чындык өчпөйт көзүң жокто да,
Абийир улук, жалган жука паранжы.

Ук сөзүмдү тунжураган кара таш,
Акылдардын мээриминде сүйлөгөн.
Эң акыркы ушул эмес кыямат,
Ташка өскөн чөптөр чыгат гүлдөгөн.

ЖАЗАРЫМ БАР

Алоолоп күйүп өрт болуп ичим тызылдайт,
Алдастап өткөн өмүрдү көрүп сызылган.
Бул көчкө чөйин булактын көзүн тазалап,
Бугумду көрсө ыр кылган экем кысылган.

Кечиргин курбум, кадыркөч асыл каламым,
Кадырың сездим, айбымды толук аламын.
Кайгынын ырын кайчылып салып жүрөктөн,
Көөдөндү жарган от жүрөк ырлар жазамын.

Жарыкка чыгат жагалмай төпкөн торгойдой,
Жан дүйнө толгоп күү салган тунук обондор.
Жарыкка келет жалпы элим окуп кубанаар,
Жашоонун ырын жазамын окуйт Жолондор.

СӨЗДӨН КУРАП

Ысык күндөн аптабында кактанган,
Ырчы торгой үнүн безейт кол чабып.
Уккула-деп кыйкырамын кыраандан,
Укмуш алптар өткөн мындан жол салып.

Акын алпы Алыкул бар, Жолон бар,
Андан калса Турары бар, Мукан бар.
Салам айтып бүгүн сапка кошулган,
Сабыры бар санай берсең дагы бар...

Алп акындар баскан жолдон бут таят,
Мен да алардай из салгым бар кыр менен.
Сөздөн курап солкулдабас көпүрө,
Сонун аалам ачкым келет ыр менен.

ЖАЛГЫЗДЫК

Үй ичи шырдак килемдер,
Үйүлгөн дүйнө жана мөн.
Олтурам стол үстүндө,
Көлөкөм үнсүз бөлмө кең.

Жалгызмын ичим камыгып,
Кыялым менен сырдашам.
Көлөкөм үнсүз томсоруп,
Кыймылды туурайт ырдасам.

Жалгыздык түнкү көлөккө,
Мен менен сырдаш курбулар.
Табият тартуу кылса эгер,
Мен бакмын булар булбулдар.

БИР ШИЛТЕМДЕР

Көз жеткендин колу жетет дечү эле,
Көңүлүмдө эчөн ой бар өрүлгөн.
Кыялымдын келер дагы майрамы,
Сансыз сырдын бири болуп төгүлгөн.

***

Жетпейт дебе, жетет көзүм барында,
Жебе аткан жүрөгүмдүн жаасы бар.
Чүкө кылып калчай берсин тагдырым,
Чиги да бар, пөгү да бар, таасы бар.

***

Чөйчөк сындуу сынбайт майда сөздөргө,
Чөлдүн дагы аягы бар көрүнө.
Жүрөгүңө жолду салып барайын,
Сүйүү болсун жүрөктөргө көпүрө.

***

Күн дагы кошо кетти сени менен,
Көздөрүм калды түнкү жарык Айда.

Күттүрүп, сагындырып куса кылдың,
Күнөөсүз барсам болду соңку жайга.

***

Сага деген сансыз ойлор чирисин,
Жан дүйнөндөн табылбаса жылуулук.
Муздап калган көздөр жатса жумулуп,
Өлгөн жүрөк кантип берсин сулуулук.

АТА ЖУРТТУМ

Туулган жер сен жөнүндө ой жооруп,
Сагындым мен көзүм тойбой турпакка.
Сенде жүрүп салтанатты билбепмин,
Чала мага, кадыр билбес акмакка.

***

О, Атажурт, шөк санаба сен менден,
Алыс жерде атайм күндө атыңды.
Бир жыл эмес
Бүт өмүрүм кетсе да,
Унутпасмын
Көкүрөктө салтыңды.
Сен дегенде
Санаам саңга бөлүнүп,
Кай жердемин
Өтөй берем антымды.

***

Көзүм сенден алыс болсо алыстыр,
Көзгө сүйкүм бирок, сенин элесин.
Канчалык мен ыраак болсом өзүңдөн,
Ошончолук ысык мээрим бересиң.

***

Сени эстесем «тыз»-дей түшөт жүрөгүм,
Дөмөк сени күндө эстеп жүрөмүн.
Атажуртум, асыл жерим ыйыгым,
Кокус өлсөм сакчысы бол мүрзөмдүн.

***

Алыс жердин аралыгын карабай,
Жыпар жыттуу жийде жыттың буркурайт.
Шапар төпкөн Нарын үнү угулуп,
Көз алдымда...
Чабактарың миң ыргыйт.
Алыстамын
Ичтен күйүп күл болом...

***

Ар кимдин тууган жери Улуу Мөдөр,
Канчалык мактоо ага жарашпасын.
Көркөмүн, суусун, ташын мындай койчу,
Көз сүртөөр топурагың улуу багым.

САГЫНЫЧ

Эңсөө толуп бүткүл денөмө,
Сагындым мөн жайлоо көчтерин.
Жамгыр болуп жашым төгүлүп,
Эзилдим-эх, эстөп эстээрин.

Эрип кетпей тоңгон муң-санаа,
Эстөө менен канбай сагыныч.
Эзилүүдөн барам суу болуп,
Ээ-жаа бербей кыял, таарыныч.

ТААЗИМ КЫЛУУ

Атажурттум сени кантип унутап,
Сагынганда салам айтам булуттан.
Тоолоруңдуу эстөгөндө чыдабай,
Топурагың артык болот куруттан.

Кантип гана унутайын өзүңдү,
Өзүң болсоң жарык кылган көңүлдү.

Туулган жер топук кылып көлөмин,
Топурактан алып ысык дөмиңди.

Эсимдесиң, эстейм сени Атажурт,
Эрте-көчпү барып салам түнөктү.
Ата-энеден, тууган-урук, достордон
Алыс өстүм кыйнайт ошол жүрөктү.

Туура, туура кыргыз жери бүт айылым,
Кыргыз эли, кымбатым да, сымбатым.
Атажурттум сен турганда ажайып,
Ошол менин элден алган урматым.

ЖАЙЛОДО

Жалама зоокалардын этегинде,
Жалгыз ой санаалардын жетегинде.
Жабыркап жалгыз көлөм жолду ээрчип,
Балтыркан мурун жарат кекиргенде.

Караймын айланамды көз чаптыра,
Калды экен эмнелер өзгөрүлүп?
Эски журт ээнсирейт элден калып,
Карт казан дөңдө жатат көмкөрүлүп.

Аты да кызык жердин бутум баскан,
Арчабаш ээн жайлоо казык каккан.
Аттиң-ай кандай сонун күндөр эле,
Аны мөн бир башынан эске салсам.

Эски журт ээн жаткан ушул тоолор,
Эрмеги, эңсөөсү эле маркумдардын.
Шум өлүм бөлө чаап өмүр жибин,
Муздатты, жылуу отун кошунанын.

Канчалар буту баскан журтка кайтпай,
Калышты кара жерди кучакташып.
Коротпой бир чыргасын калсам гана,
Койнумдан Күн баткыдай орун табып.

АЙЫЛ ОТТОРУ

Айыл! Ажайып дүйнө көңүлдө,
Аскасы, талаа, жолдору.
Чал-кемпир күнгө кактанып,
Күн чубак болуп ойлору.

Жап-жашыл төргө оронуп,
Жуушашат төрдө койлору.
Селкинчек төпкөн келин-кыз,
Айылдын жанган оттору.

САГА ТЕҢДЕШ ТАБЫЛБАС

Атажурттум арзуу ыры бүтө элек,
Опол тоодой дүйнө окшойсуң курганга.
Өктөм өмүр төккө кетпес бекерге,
Өзүң сүйгөн уулуң жашап турганда.

Канча кыял, кырсыктарга баш тосуп,
Кыйып сени кете албаймын Атажурт.
Ысык күндө көлөкөлөп жатпадым,
Өзүң күбө анан дагы калың журт.

Тирүүлүктүн кыян сели каптаган,
Ойлор менен алп урушуп күнүгө.
Сага теңдеш обон созгум келет бил,
Улуутоодон дил алышкан күүмө.

АЛАТООМ

Алатоо-атажуртум,
Тоолору-ыйык дүйнөм.
Адыры-кубанычым,
Зоолору-урпак, чүрпөм.

Жемиши-өмүр дайрам,
Абасы-кубат демим.
Суулары-жүрөк каным,
Сезилбейт сенде кемим.

АСЫЛ ЭЛДИН ЫЙЫК ЖЕРИ

Араван жериң көнөн, элиң көнөн,
Байыртан Бабур жери ыйык делген.
Айылыңдан алган жарым сыйым болуп,
Кайын журт каадасына чанда келем.

Тилеген тилегимдей тегиз жерин,
Төгүлөт күз күнүндөй чачып мээрим.
Байкалат бажалардын сөздөрүнөн,
Бак тапкан ыймандуу ээ келиндериң.

Киндик кан тамган жери балдарымдын,
Байлык-ээ, нарктуу кеби чалдарыңдын.
Баш ийип байбичелер бата тилеп,
Сүрөөгө кошуп келет калгандарын.

Араван асыл элдин ыйык жери,
Сезилет Бабур бабам баскан деми.
Тегиздик тилектердин узун жолу,
Тоолору ырыс күткөн достук чеби.

ЧӨГӨРҮЛГӨН ТӨӨ

Эгиз өркөч түндүк өңдөнгөн,
Таштар жатат Авиз айылында.
Алмуздактан калган азиз-деп,
Сыйынышат келген-көткөн да.

Сый-урматтап келген адамды,
Сыйындырат төөдөй чөгөрүп.
Дили таза инсан ийилсе,
Көшөгөсүн турат көгөртүп.

Азиз жер бар Авиз айылында,
Адам сынын турган тазартып.
Бири эки болбойт а бирок,
Кимдер келсе ага көз артып.

ЧАВАЙЛЫК КЫЗГА

Атыңды мен айталбастан,
Айды тиктеп карай берем.
Жаңга кубат болобу-дөп,
Салкын жерди самайт денем.

Сен анчалык назданбачы,
Мен ансайын сүйүп барам.
Чавайлык кыз абайлачы,
Махабаттан кантип танам.

Көлчи жаным, көлчи күнүм,
Айды эстеткөн жайкы түнүм.
Азабында махабаттын,
Алсыз болуп сөнсиз жүрүм.

ТҮН КОЙНУНДА

Тоңуп токой шыбыртты,
Жатат кышкы түндү ээлеп.
Аппак бубак үлбүрөп,
Уктайт кайра мемирөп.

Айлана тынч агарып,
Айкын чыкпай дабышы.
Жылып барат көктө Ай,
Жүрөктүн тынч кагышы.

Түн жамынган кышкы ой,
Келет жанды сергитип.
Ак кар көчип ааламды,
Айлангым бар чечинип.

НООРУЗДАГЫ ТИЛЕК

Нооруз майрам, көктөм майрам, жаз майрам,
Жашоодогу жаңыжылдык наз майрам.
Көктөмдөгү жаңылыктын жарчысы,
Эмчек сүткө, чөйчөк толгон нак айран.

Көңүлдөрдүн гүлдөп турган ак гүлү,
Көздөн учуп ак тилектер Күн нуру.
Бул майрамдын желеги бар, жашыл түс
Адыр толгон кырмызы гүл, тал бүрү.

Жакшылыктар толуп көңүл кушуна,
Толкуп турган майрамыңар кут болсун.
Эргүү алып эки жүрөк биригип,
Сүйүшкөндөр бир башыңар жуп болсун.

АДАМДЫН АЙКӨЛДҮГҮ СИЗДЕЙ БОЛСО

Устатым Абдымомун КАЛБАЕВге

Адамдын ыйыктыгы кандай сонун,
Атына затты окшошсо жетпейт колуң.
Жөнөкөй кичи пейил, сөзү өткүр,
Агам бар анын аты Абдымомун.

Тагдырдын билигине отун жаккан,
Түйшөлүп түн ичинде оюн баккан.
Сөздөрдүн сулуу анан бакубатын,
Сүрөөдөй көңүлүнө бекем каткан.

Жаштык деген ай талаадай жарык да,
Кылсам күнөө жыга тартпай айыпка.
-Атаа, баатыр абайлагын-дечү эле,
Алсыз адам жүрө албайт-деп кайыкта.

Адамдын ыйыктыгы кандай сонун,
Атына затты окшошсо жетпейт колуң.
Акындык билигиме отун жаккан,
Агам бар анын аты Абдымомун.

ЖАШООҢО ӨМҮР БЕРЕТ ЫРЫҢ ДА...

**Устатым Азада БЕГИМКУЛОВАнын
жаркын элесине арнайм.**

Кусалансаң кызгылт жоолук булгалап,
Жаш кезиңден сүйдүң тоонун булагын.
Жигит сүрдөп колуң коомай кармаса,
Ыр төгүлүп бийлеп турду тырмагың.

Ак аралап анда-санда чачыңды,
Акын торгой эрмек болду жаныңда.
Жалгыз калсаң шерик болуп жан сырың,
Жашооңо өмүр берди ырың да.

Жолдор калды бирок, бүтпөй иштериң,
Бүлүндү да, тоо суундай кулаган.
Сенин эми чөлүң гүлдөп бак болуп,
...тагдыр, ырың калат өмүр улаган.

КЫРГЫЗ АЛПЫНА

«Тоо арасын» басып айланып,
токто тарткан Сыдык баласы.
«Ыйманбайды» алып ээрчитип,
«Зайыптарга» барды канчасы?

О, айталбайм «Биздин замандын
кишилери» кандай ыймандуу?
«Көк асаба» болуп намыста,
«Курбуларды» кантип жыйган бу?

«Темир» экен эркти билгенге,
Түгөлбайга жетчү кимиң бар?
Токсон ашып өмүр сүрсө да,
Түбөлөккө жетчү күчү бар.

Кыргыз алпы кылым карытты,
Кыргыз, кыргыз болуп турганда.
Кыйналдык го аттиң, бир өмүр
Кыргыз көзүн кыргыз жапканда.

Түгөлбайдай токтоо кимиң бар,
«Тоо арасын» баскан кебелбей.
Өмүр өтүп барат чиркин - ай,
Көз алдыңа тарткан желедей.

СҮЙҮНБАЙДАЙ БОЛСО ГАНА СҮЙҮҮБҮЗ

Өркөчтүү наркы тоодой насил менен,
Өмүрдүн кырын ашып калем менен.
Өнөрлүү Сүйүнбайлап сөздөр келет,
Өзөктүн жалын отун улам демеп.

Эркин куш эбегейсиз дүйнө кенен,
Эркин ыр эзгилейт эх, сүйүү менен.
Эралы уулу бүгүн Сүйүнбайдын,
Эңсеген бийиктиги сөздө белем.

Сүйүшкөн Акмөөр менен Болотундай,
Сүйүүнүн муң катпаган колотундай.
Сүйүүбүз Сүйүнбайдай болсо гана,
Сагынткан сагынычтын тор атындай.

САПАРДА

Бул сапарым сага алыс же жакын,
Бурап өткөн өткүн балким, ак жаан.
Бийиктигин кайдан билем белгисиз,
Бирок, чыктым жолго азык албастан.

Сапарымды сансыз ойлор коштогон,
Сага кантип жетер экем, жөтпөсмин.

Желге учса жетелеген ой-максат,
Бир жаманга бармагымды кеспесмин.

Кайтпайм эми калды нечен жол арбып,
Келген кезде кездешээрбиз, калың журт.
Кырлар өсүп кыздар бойго жетишээр,
Келин болсо жол тоскула түшсүн кут.

ДЕЛБИРИМ

Дилдиреп соккон демиңди кантип унутап,
Дүүлүгүп жанган демиңди кантип суутап.
Дөл болуп барам теңселип ыргай өңдөнүп,
Дөлбирим койчу деңизде калып бой урам.

Шарпылдап урган толкундар толкуп тынчыбай,
Шаркырап аккан каныңды тыңшайм төшүңдөн.
Каалоом ушул калкылдап учкан көпөлөк,
Кайтарып берчи тынчыкты самайм көөшүлгөн.

Сеңселген чачың селейтип турган жанымды,
Сездииңби жаным сел менен барат токтобой.
Кусалык кыйнайт Кудайдын үнүн угузуп,
Көз жумсам тагдыр күйүттө калар бошобой.

АЙТЫП БОЛБОЙТ

Кайрылбай балким, калармын жүргөн жеримде,
Кадыркөч күздүн жамынып сары баригин.
Мен кеткен жолду күтүшүп далай зарыгар,
Айылда калган алгачкы стол, далисим.

Мен кеткен жылдар, жылалбай калар ысыкта,
Жолбун ит өңдүү көлөр да көтөр кылымдар.
Жоготуп койгон алтындай анан издешээр,
Жолукпай калган ырларым күтүп кыядан...

КАМЫГЫП ТУРАМ

Камыгып турам чыгалбай туюк сезимден,
Кожожаш өңдүү жол таппай бийик аскадан.
Кайдасың айтчы карагер минген алп акын,
Казыкты кагар жер табар бекем аскадан?

Сур эчки каргап койгондой тагдыр мени да,
Ыр үчүн жанын кыйсын деп айтты бекен бу.
Ыроолоп берген дүйнөдөн өтсөм өкүнбөйм,
Ырымда жанган жандүйнөм үчүн болуп кул.

Жол таппай турам жоготуп туюм сезимди,
Бул дүйнө мага тарыды билбейм мынчалык.
Таң дагы мурун атчу эле ыйык сезилип,
Таш жолдор бүгүн кыл өңдүү турат ыргалып.

Аркырап урган шамалдын күчү сезилбей,
Айланган жер да алсырап турган өңдөнөт.
Кумайык иттин уругу улам жоголуп,
Кечедө канчык, короодо турат көк дөбөт.

КЛАССТАШ КЫЗДАРГА

Кызыл гүлдөй кыздар курбулар,
Класс нуру жап-жаш элеңер.
Бырыш басып бүгүн маңдайды,
Бошошуптур тунук денеңер.

Сөзүңөр да оор коргошун,
Сөөлүтөңөр дагы башкача.
Тоо боорунан оргуп булактай,
Турпатыңар жетип аскага.

Калгандырбыз балким, биз дагы
Канаттары талган кушка окшоп.
Баренкөдөн «дүңк» деп атылган,
Балалыктан чыккан окко окшоп.

БИЛИП АЛ

Табият сыры миң кырдуу,
Комуздун үнү көп сырдуу.
Акындын жүзү сөрт болуп,
А бирок, ою суп-сулуу.

Баладай кээде кыялы,
Балмуздак өңдүү суюлуп.
А бирде болсо абышка,
Акылдуу сөзү куюлуп.

Сабырдуу токтоо боло алат,
Шашкалак жагын эстесе.
Шайыр да болот көңүлүн,
Шарт тилип бычак кеспесе.

Акындын сырын билип ал,
Асылзат тагдыр өмүрүн.
Аздектөп багып асыра,
Айнектөй назик көңүлүн.

КЫРГЫЗЫМ АЙ

Кылымдын элегинен өткөн элсиң,
Кыргызым кыйла журттан улук, көңсиң.
Байрагын бабам Манас көкөлеткөн,
Байыркы баатырларга өзүң теңсиң.

Кыздарың Каныкөйдөй сыңга толуп,
Кыргызым кырк кулач чач наздарың бар.
Көкөтай аш өткөргөн өңдүү тойду,
Көң пейил зор максатта өткөргөн бар.

Салттыңды сактаган бар, актаган бар,
Санаага батканы бар, батпаган бар.
Атыңды аалам дүйнө таанысын деп,
Арыкта арак ичип жатканы бар.

Айрымы асыл тукум болалбады,
Төш кагып сөгүнгөндө кое албады.
Арына келеби деп жөн да койдук,
А бирок, арамдыкты жое албады.

Кыргызым оңбойсуң го, оңбойбуз го,
Жетиге бөлүндүк ээ, ата бөлүп.
Эсиңерге келсеңерчи элтеңдебей,
үркүндө калып кетти канча өлүк?

Кыргызым арманың көп айта берсем,
Кантейин айдоо жерди жайлоо десең.
Чаар баш, этеги жок жетекчи көп,
Чарчадым мен аларды макоо дештен.

БИР АРЗУУ

Замандын түрүн көрчү асыл пендем,
Тор жайган туңгуюктар ороп алды.
Айла жок жашоо үчүн күрөш керек,
Андыктан жаруу керек толкундарды.

Ойлогон ойлор кыйрап турмуш жеңип,
Тагдырдын түйүндөрүн келет кесип.
Жакшы ой, тилек, үмүт, максаттарды,
Куруттай колдор турат улам эзип.

Ыдырап тигиш кетсе жүрөк жарып,
Улуу журт анда эле чиригени.
Адамзат арзуу кылган тилегим бар,
Ынтымак, дөөлөт үчүн биригели.

ЖЕР ТАРЫДЫ АСМАН КЕҢ Жаңы казал

Жаралганда жандуу жан,
Жаралган дүйнө турат таң.
Жан тынымын аябай,
Жашоодо жүрөт түрдүү жан.
Жабыркап сезим калбаса,
Жай-жайында заман ал.

Көлкөлдөп таңга ар качан,
Күлмүңдөп чыккан Күн аман.
Кылымга жеткен нурлары,
Кызарып чыккан чууда аман.
Кыргызга жүрөк бөл болгон,
Кыр-кырда турган тоо аман.

Абайлап калбай абалтан,
Айланды бизди зар-заман.
Андагы күндөн кабар-деп,
Айтышып келген муунга
Азаптуу делген муң заман.
Азыркы күндөн кабар-деп,
Айласыз жаздым тар казал.

Абалтан келген зарзаман,
Азыркы күндө тар заман.
Айлана күңгөй-тескейдин,
Ар кайсы жери болду маң.
Арзууга толгон бул дүйнө
Аргасыз турат болуп таң.

Сезимдин сырын кетирген,
Сеңселген чачын кестирген.
Сынаккы жандар азайды,
Саткын, Жаңыл дедирген.
Саргайып күздөй томсоргон,
Сөз укчу болдум кээ бирден.

Заманга шылтап баарысын,
Залкарлар чанып карысын.
Зыңкыйып жүрөт билгизбей,
Зар кылып баккан атасын
Залимдер деле минтчү эмес,
Заңдаса оңдоп катасын.

Не болбой келген кылымдан,
Ниетти жаман бузуктан.
Негизги байлык адамда,
Наадандык эмес мурунтан.
Намысы бийик эрлерди,
Наадандар дайым куруткан.

Көл үстүндөй төп-тегиз,
Көр тирилик болбогон.
Кан какшаган журтка да,
Көзүн салып койбогон,
Кайгыргандан пендеси
Каалагандай ойлогон.

Адамдагы асыл нарк,
Аздап улам баратат.
Асыл жердин кучагы,
Абалкыдай болбостон
Айланайын тууган эл,
Акыйкат тарып келатат.

Убайым тарткан адам көп,
Убал-сооп издебей.
Уурулук кылган мындан көп.
Уңгу, мүчө дебейин,
Укаланып кум-таштай
Уруу, урууну бөлгөн көп.

Соода сатык кылган көп,
Соодасынан пул таппай
Сонундукка кыздарын,
Соодалашкан жандар көп.

Сонундугу таркабай,
Сомуна өзүн саткан көп.

Эки дүйнө бир болуп,
Эрди-катын болгон көп.
Энеси менен кызы да,
Эки эр издеп жүрбөстөн
Эбин таап билгизбей,
Экөөбү тийип алган көп.

Бел курчоосу чечилбей,
Бештен катын алган көп.
Берешендик ушул деп,
Белин байлап кур менен
Беш эркектин үстүнө
Байбиче болуп тийген көп.

Кудай сөзүн оозанып,
Кул иштеткен көпөс көп.
Кылдан таап кыйкымды,
Колун жайып бой керип
Кул акысын коркпостон
Кулкунуна салган көп.

Жаңы кылым, доордо
Жаңылыктар бороондо.
Жарты кесе аш бышпай,
Жалынсыз турат коломто.
Жер тарыды асман көң,
Жөтөбизби ошого?

Адамдык пейил бузулуп,
Адал татым туз уруп.
Акыл жетпей намыска,
Акчалуулар кутуруп.
Аманат жаңга ишенбей,
Ай да калды тутулуп.

Көчөдө калган балдар көп,
Көйгөйүн айткан жандар көп.
Канчасы калды билалбайм,
Кайратынан чыгып «көк».
Көмүлүп кетти кыйласы,
Көр үстүн жаап жашыл чөп.

Буудайдай кетти чачылып,
Буулуккан кыргыз бүт элге.
Бүтүн-соо кайра келсе экен,
Бүргөдөй болгон кут жерге.
Бүк түшүп күткөн көмпир-чал,
Байрактай болбой кыр-бөлгө.

Томсортуп тоодой бүлөнү,
Тобокөл кылган көбөйдү.
Турпанга кеткен адамдай,
Тууруна кайра келбейби?
Туулган жерди бир көрөп,
Тууганы өтсө көмбөйбү?

Тарыды пейил, тарыды,
Таарынтык далай карыны.
Таң калбай эле коелу,
Табият менен жандыкты.
Тазалап койдук билгизбей,
Төрт түлүк малды, аңызды.

Адамда калбай мээрим от,
Атасын аскан жан чыкты.
Аялзат асыл дечи элек,
Алардан дагы кас чыкты.
Ааламдын түбү тешилсе,
Аттиң-ай калат кай мыкты?

Пенделик деп тар болдук,
Пайгамбардан калган сөз.
Пейилге болот жараша,
Перилер ишти оңдошсо,

Пешөнөңдөн көрөрсүң,
Пастан бийик болбосо.

Жер жарылып сел жүрүп,
Жөл удургуп бөл күйүп.
Жараткандан кабарды,
Жатсак дагы күндү угуп,
Жашоодобуз дагы эле
Жай баракат ой кубуп.

Токтогулдун тоолорун,
Тозутканда билбедик.
Топон суу каптап сел келди,
Тор жайып акыл илбедик.
-Тоңбуз-деп койсо бир кыргыз,
-Туура-деп ага ишендик.

Кыямат келсе капыстан,
Калбырдай көздөн жан өтөр.
Кыл чайнап жүргөн кыйланы,
Кара жер соруп бир өтөр.
Калганча жердин алдында,
Кылсак не эмгек эл көрөр.

Дил менен тилди бир баалап,
Далай бир элди каратсак.
Динибиз кошо өнүгүп,
Дидарлашып жанашсак.
Дүйүнө мүлккө көз салбай,
Деңгена кылып таратсак.

Оңолуп пейил оюбуз,
Ошко окшоп турса боорубуз.
Ордунан чыгып ой максат,
Олжолуу болсо доорубуз.
О, чиркин анда кыямат,
Ойротсуз калмак көз жумуп.

Кол биригип калк турса,
Келалбайт элге кыямат.
Качкан дөөлөт бак келип,
Кыргызды турмак уялап.
Кан Кошой, Манас баатырды,
Кылымдар жазат сыялап.

Күн, Айдан алып мээримди,
Көрбөйлү жашты, кейишти.
Калалы курбу-замандаш,
Калкалап ушул бейишти.
Качанга чейин жүрөбүз,
Күтүп биз өлөр тешикти?

ЖАҢГА БАТТЫ

Жаңга батты жалган дүйнө байлыгың,
Жаңга батты жарты көмөч айраның.
Жашаганым жакшы өңдөнөт бу көрө,
Момундардын туу көтөрүп байрагың.

Алар билбейт алдоо менен азапты,
Алар болбойт көз кызарткан касапчы.
Алар үчүн арзуу болуп кут дүйнө,
Айтып гана олтурушат санатты.

ЖҮРӨГҮМӨ

Токто жүрөк оолукпагың аптыгып,
Толкун өңдүү агымыңа алдангам.
Кубансаң да, кайгырсаң да баары бир,
Сен кутудан чыгалбайсың айрылган.

Көптү көрдүм көрөлөгим алдыда,
Көбүрбөдүң тапкан кезде бактыма.

Ыйлаганда ызалыктан бошотуп,
Урмат менен көтөрбөдүң тактыңа.

Дагы кандай тагдыр күтөт билбедим,
Кайгырамбы, кубанамбы жалынып.
Какпа жүрөк, сокпо жүрөк суранам,
Жашагым жок кайра баштан жаңылып.

А, БАЛКИМ...

Кош бол перим, кош бол кайра көргөнчө,
Кол кармашып коштошподук арманым.
Кумар бердиң кубат бердиң дилиме,
Кудиреттиң бирок, өлчөй албадым.

Кетем кайра күткөн өскөн айылыма,
Күүдөй төгүп айтам сени жомоктоп.
Бир эстелик тургузармын ыр менен,
Жезден курап, алдын бекем болоттоп.

ТИРҮҮЛҮКТҮ

Өттү дебe, өткүн жылдар өгөөдөй,
Өмүр бүтүп өттү андан адамдар.
Өлүк болуп көмүлүштү билсеңер,
Өргө карай баралбаган кадамдар.

Моло ташты көргөн кезде муюган,
Момун жандар жатат дебe мүрзөдө.
Тирүүсүндө алар ыйык болуучу,
Көзү өтүп болуп калды күл дебe.

Жарык күндү эртең артка калтырып,
Биз да өтөбүз мезгил мизи майтарат.
Өлгөн өчүп туулгандар күн, айлап,
Тирүүлүктү тирүү жандар кайтарат.

ЖЫЛ ӨТСҮН

Унутпайсың бирок сөзгө жашырып,
Сүйлөөрүң чын башкаларга билдирбей.
Азыр эмес, о, бир аз жыл өтсүн,
Жашың агып түн кезерсиң көз илбей.

ТИЛ ТҮШҮНСӨ...

Тагдыр таш боор, мезгил деген мерездик,
Талкаланган өмүр бүктөм жетпестик.
Көз жаш төгүп, төгүлбөчү булуттум,
Бул турмушта из калса эгер элестик.

Сыздабачы көктүн көркү асманым,
Сынаакы жан билет сүйүү арманын.
Төлмиришкен тентектерге теңелбей,
Таланттардын аскасынан карагын.

Тагдыр жолу тайгак билген адамга,
Буйрук болсо пешенедө жанат да.
Тагдырга эмес, таланттыңа таң бергем,
Тил түшүнсө дилге сиңип барат да.

АТТИҢ АЙ...

Аялдардын айласына айла жок,
Дары таппай канча эркөк кыйналды.
Сергей анан Дон Жуандар жетпеген,
Сабыр сага ошол жерде сый барбы?

Ким жетиптир, кимдер бакыт табышты,
Аялдардын азгырыгын табалап?
Бурул түндүн бейишине бөлөнүп,
Бүт өмүрлөр өтүптүр го сабалап.

Дары таппай дагы канча эркектер,
Дабаланбай калар экөн менчилеп.
Азап-муңга азгырылар аттиң-ай,
Аялзаттын өздөрүнө энчилеп...

КЫЙЛА КЫРСМЫН

Кыйла кырсын,
Алам аны мойнума.
Кыялым «чорт»,
Жатпайт жалган койнума.

Аяр эмес алакөөдөн,
Аянбаган адаммын.
Жакшы, жаман ылгабаган.
Акмактыгым адаттым.

Билип, билбей
Тилдегендер көп эле.
Зор бакытка жаштыкта,
Жеткен экөн ким эле?

Арак албай,
Аял алдым ашыкча.
Балдарым да жок эмес,
Баары тарап ар жакта.

Жашап көлөм жүрөктөгү,
Жарым менен сырдашып.
Күнөөлөрдү күбүп бүттү,
Пенде затты сындашып.

Кыйла кырсын,
Алам аны мойнума.
Жаман көрөм жат аялдын,
Жатышын мөн койнумда.

АК ЖАРЫК

Жылдар улам жашыргансыйт өткөндү,
Жиктин калды дале тагы бүтпөдү.
Жыргалынан жыласынан жыгылбай,
Тирүү туруп эстей берем өлгөндү.

Жүрөк сыздап чыдай албай ыйлаган,
Өлгөн сүйүүм жүрөт элес муң болуп.
Айтып келем ал жөнүндө ар дайым,
Калган менен каптап аны муз тосуп.

Анын көзү азиз болчу, тили жок,
Кыялында жашайт эле жакшы ой.
Буту-колу мунжу болчу иштөбөй,
Шал оорууга жолукту ал болбой той.

Ал күндөрдөн алыс калган менен Күн,
Азыр деле бет алдымдан жолугат.
Жер шарында жашап жатат тагдырлар,
Биреесүнүн басмайылы бошураак.

Тагдыр күткөн пенделерге ишенбей,
Талкаланган ишенемин сүйүүмө.
Мен өлгөндө менден калган ак жарык,
Коломтомдон от жандырат үйүмө.

КАЙЫРСЫЗДАН

Чарчап турам чамам чак эле,
Чагылгандай сүрүм бар эле.
Чамгарактап бийлөп өктөмдүк,
Чалыктырды аттиң жетерде.

Кылыч мизи кыйып жүлүндү,
Кызыл канда ойлор бүлүндү.
Кайырсыздан каада күткөнчө,
Калган жакшы айтып тилекти.

КАЛЫСТЫК КЫЛ

Кашайды жаным калыстык таппай чындыктан,
Кашайгыр дүйнө калдастайт агым калкыган.
Качанга чейин калчылдап жүрүп өтөбүз,
Калп менен канкор жамынган тери самандан?

УЛУУЛУК ЭМЕС

Таштаба кагылайын наристеңди,
Унутпа ууз сүттү эмизгенди.
Унчукпай жүргөн күнүң куруп кетсин,
Улуулук—деп билбегин мелтирешти.

КҮТҮҮ

Күттүм, күттүм терезеден,
Караандар көп таанышы жок.
Калгам жалгыз бөлмөдө мөн,
Калгам жалгыз энеден мөн.

Кимдер сурайт абалымды,
Кимдер жоктоп издейт эле.
Калгам, калгам жалгыз болуп,
Караандардан алыс болуп.

Жан күйгүзөөр жатындаш жок,
Жанын берер энелеш да.
Алсыратты аталаштар,
Аттаганат, айыл башка.

Дос, туугандын жөнү бөлөк,
Доор өтүп күндөр көлөт.
Балдарыма калды мөндөн,
Бир туугандык улуу Тилек.

КЫЗЫМ МЭЭРИМГЕ

Боорго кысып бой жазылта элекмин,
Желип өткөн желдей кыял жанымда.
Сени эңсеген сайын жүрөк тыз этип,
Тынчтык бербес сагыныч бар канымда.

Кебелбеген кеме өңдүү жер шарын,
Кезип келем көмтик дүйнөм билинип.
Карегиме бүткөн кызым сөн болуп,
Карап турам куш уйкуга илинип.

Түн ичи шамал ойнойт эшик чертип,
Кат жазам бүтпөйт катым сага деген.
Төлмирбөй, укта кызым ушул ирет,
Таң менен балким, сага барып келем.

ӨТКӨН КҮНДӨР

Унуталбайм ууз кездин курагын,
О, ал кезек кандай сонун башкача.
Өмүр деген өткөөл учур турбайбы,
Өзгөртүргөн өңдөн, эстен тап-таза.

Он жети жыл, он жети гүл ачылган,
Опол тоодой өзгөртүптүр заман да.
Ойноок бала элек аттиң, кечээ эле,
Өткөн учур айланыптыр саманга.

Аралыктар жылдан бүткөн өмүрлөр,
Каныбыз да катмар тоодой зыңкыят.
Калган менен балалыктын асманы,
Өмүрлөрдү жылдар жутуп зымпыят.

МЕКТЕБИМ

Жаңырткан дүйнө салмагын,
Мектебим менин ардагым.
Жаш кезден билим бергенсиң,
Ааламдын ачып капкагын.

Мелтирөп көздөр турса да,
Мээримиң төккөн сен элең.
Мен үчүн мектеп алп дүйнө,
Мектепсиз деги ким элем?

Көзүмдү ачкан дүйнөгө,
Мектебим билим багымсың.
Балалык кезде сезбепмин,
Өмүрдө жарык шамымсың.

ЗАКЫМ

Кытыгылап ойнок сезимди,
Кызгалдактуу талаа кезикти.
Келин сындуу таазим кылышса,
Кереметтүү ырыс сезилди.

Талаа тарткан килем учуна,
Тартындым да аяр олтурдум.
Тотуккан жүз жеңем өңдөнүп,
Тоолор турат ачып колтугун.

Сыр аяктай сыны кетпеген,
Сырдуу булак агат шылдырап.
Сабасына келген конокко,
Секелек кыз кымыз жылдырат.

Кызгалдак кыз тоолор түбөлүк,
Кыргызыма бүткөн бак булар.
Кереметтин сезип жашайлы,
Көңүлдөрдө калган бул тумар.

ТҮНКҮ ТЕРЕБЕЛ

Кою түндүн жатам койнунда,
Козгойт улам сезим туйлатып.
Короодогу арык ичинде,
Көз кысышкан жылдыз кубантып.

Сыр чечүүгө токтоп акырын,
Сырдуу шамал турат жүралбай.
Сагынганбы сансыз жалбырак,
Салбырашат оюн төгалабай.

КЕЛ, НООРУЗУМ

Жаз илебін искеп кырааңдан,
Жамалыңа турам мас болуп.
Жаздын жумшак жели керилет,
Жерден чыккан гүлгө наз болуп.

Кел, Ноорузум келгин көктөмүм,
Күткөм сени, жүрдүң таарынып.
Канат бүткөн Атажурттумдан,
Канча жүрдүң алыс зарыгып.

Атажурттун арзуу тилегин,
Алоолонткон сенсиң Ноорузум.
Адамзатка аруу тилек кыл,
Ажырагыс болсун конушуң.

Эл журттумдун ыйык майрамы,
Эң улуксуң жаңга жайдары.
Эми унутпа элдин эңсөөсүн,
Энчиси сен жаздын майрамы.

СҮЙҮҮ ЖАНА ЖАЗ

Шаркыратма жаа-огу,
Кызыл көйнөк кызгалдак.
Сүйүү күчү буларга,
Бала сүйгөн балмуздак.

Кызгалдак кыз кылыктуу,
Тоо бетинде чечинген.
Антты бузбай күү улайт,
Тоо булагы безенген.

Ынтымагын ыр кылып,
Коргошундай уютсам.
Арзуулуктан махабат,
Айран болор уюткан.

КҮЗДҮН ОН ЖЕТИНЧИ КӨЗ ИРМЕМИ

Жай аяктап
Жалаң аяк баскан аз,
Жылдар жатат
Жолго өмүр чакырып.
Жол чакырып жолго чыктык экөөбүз,
Бир тагдырдын таягына асылып.

Он жетинчи гүлүң эми ачылып,
Жаңы гана келген эле күз кошо.
Алоолонуп сүйүү оту чачырап,
Өрттөп кетти өзүңдү да, өзгөнү
Эч ким аны калалбады калкалап.
...Көзүң талды.
Гүлүң калды соолуган,
Тоңдурманын түбү сыртка чыгалбай.

Күтпөгөн күн эрте келди шаштырып,
Күзөтчүдөй күйүт тартты ашкана.

Күйүп баткан Күнгө айтып арманын,
Көчээги таң аткан эле башкача.

Өмүргө өксүк жылдар батып кетип,
Он жетинчи күздүн турар ирмеми.
Башка күндөр
Жылга айланып кетсе да,
Тагдырыңдын бул өзгөчө тилмечи.
Он жетинчи,
Он жетинчи күз калып,
Ошол гана эске салар миңдөрди...
Ошол гана,
Ошол гана эске салар биздерди.

ОКШОШТУКТАР

Жети атар мылтыкка окшоп,
Тагдырым бул жерге кирсин.
Атылбай калган октой болсо эмне,
Төшип салбай турмушумду.
Терип төпчип айтканда не,
Төшилип калбыр болду өткөн өмүр,
Жададым алсыроодон, Кудай берген.
Каным да какшып калды...

«Жетинчи ок»-деген тасма тартылган,
тартылбасын «Жетинчи тагдыр» деген
кино тасма, тартылбасын.
Аткарбай калсын аны,
Атактуу Сүймөнкул да жана башка,
Артисттер аткарбасын.
Акыркы атылган ок,
Акыркы тагдыр болсун.
Окшошпосун тагдырлар да,
Акыркысы ушул болсун
Тилеймин, өтүнөмүн Алла Талла.

«Жетинчи ок» -
Хайрулланы тынчыткандай,
Жаныма шерик болсун
Бейкут таңдар...
Чарчадым өр талашкан кыя жолдон.
Түш эми,
Мен күткөн кут,
Мен күткөн кут.

КАРЕКТЕ КАЛБАГАН ЭЛЕСТЕР

Ыр түрмөк

Билбеймин, келеби эми келбейт го эми,
Куш болуп учуп кеткен өткөн убак.
Асманга көз кадаган мөргөнчидей,
Бийиктен бүркүт көрөм учкан ыраак.

Жаштыгым мөргөнчинин милтесинен,
Качкандай кырдан ашты көзгө комсоо.
Эл көргөн кымбат таттуу күндөр арбын,
Мендеги ойлор эңсөө колду жаңсоо.

Эсимде энем тирүү ойнок чагым,
Бакыттын сезчү элем кылайганын.
Ал күндөн калган менде элестер көп,
А бирок, кусалык бар салган тагын...

х х х

...Сыр бербөй сүрөттөрдү карап жаттым,
сыздатып кан тамырды жарат каным.
Тагдырдын таш кесеге куйганын көр,
Кантейин, эркелетем сени жаным.

Сүрөттө куудай аппак денеңди ороп,
Кумарлуу турат жигит бакыт тапкан.
Желге ыргайт мандалак гүл колуңдагы,
«Ак волга» күтөт сени килем жапкан

Бул элес мөндө да жок,
Сенде да жок...

х х х

Бакыт үйү. Бак тилеген эки жашка,
Тополоң эл, бокалдар турат толуп.
Сый-урмат Сулайман тоосу бийик,
Кут төгүлөт бул күнгө аппак болуп.

Шакектер, шаңдуу үлпөт, өбүшүүлөр
Шаар кечи. Той уланган сүйүнүчтөр...
Эрте кеч эригүү жок, болбойт эми,
Көп кабат жатакана
Бактагы күтүшүүлөр.
...Бул дагы болгон эмес.

х х х

Көчө толуп көк, кызыл, сары түскө,
Келген эмес автолор үнүн безеп.
Сүрөттөр суктандырат карап турам,
Улам ыкшап ойлорго берип кезек.

Баш кошкондор бактылуу айланкөчөк,
Бийик максат уланган өмүр учат.
Күбөлөрдүн коштоосун канат кылып,
Бири тыйып, экинчиси коштойт чунак.
Бул күндөр болмок эле,
Болбой калды,
Мени да, сени дагы,
Кырсык тооруп...

х х х

Сүрдөткөн сөз айтып күбөлүк,
Албадык, ак нике кыйылды.
Сүрөтчү тарткан жок кадрга,
Бактылуу күн болчу быйылкы.

А бирок, экөөбүз олтурдук,
Ак моюн созушкан куулардай.
Армансыз өтөлүк дөчү элек,
Ажырап калбастан булардай.

Ал күнгө жөтпедик арман күү,
Айтылган тилектер болбоду.
Адашып табышкан элек биз,
Алдырдык бакытты колдогу.

х х х

Бир сүрөткө каткан элестер,
Дүйнө сырын ойнойт нур кылып.
Асыл курбум Айга суктанба,
Алыстоодон калган муң бугуп.

х х х

Кагазда калып калды элес тактар,
Кыймылсыз кадалышып дубалдарда.
Муздагы топурактын өтсө керек,
Не дейин тагдыр ушул.
Сүрөткө түшкөн достор,
Калтыраба, калтыраба...

х х х

Ар кимдин колдорунда
Калды сүрөт...
Жолдошумда, таанышымда,
Досторумда, кастарымда.
Кимиси кандай ойдо
Сакташууда, болду экен?
Сүрөттөр айрылганча...

х х х

Аксынын тоолорунда,
Чоңташтын коолорунда
Баткендин жолдорунда
Түшкөн сүрөт,
Түбөлүккө калар бекен?
Элеси бар жаны жок сүрөттөрдө,
А балким ким бирөөлөр
Кордошуп өрттөр бекен?

Азыр мен ырым жазып,
Олтурамын үйүмдө эки бөлмө.
Сен уктап жаткандырсың,
Сыр алдырбай бөлөктөргө.
Уулума көрсөтпөстөн сүрөттөрдү,

Эзелки өткөн кезди унуткарып...
Унутуп сүрөттөрдү.
Убакыт таппай анан,
Утурумдук көр тириликтен
Башың чыкпай, чарчоо тартып.
...эч кимге керек болбой,
эскирген сүрөттөрүм.

х х х

Эч ким көрбөй, көрсө дагы көңүлсүз,
Ээси таштап кеткен үйдөй ордуңар.
Анда-санда бир баш карайт ал деле,
Көңүлү бош көзүндө жаш муңайым.
Саргаюуга көзөк келет күткүлү,
Күздүн соңу, кыштын алгач күнүндөй...

х х х

Коштошомун о сүрөттөр, элестер,
Бакыт элең бир кездеги дилдирек.
Ташка баткан тактай болуп калдыңар,
Түрдүү кадр өткөн сыяк бириндеп...

х х х

Түрдүү түстүү,
Түрдүү поза элеңер.
Түрдүү тагдыр тамырларга биригер.
Ээрчип карап
Саманчынын жолундай,
Кымбатсыңар
Бириңерден-бириңер.

х х х

Уулум, кызым кызыгышат сүрөткө,
Өмүрлөрдү токтотууга мүнөткө...

БИР КАЙРЫКТАР

Сен келбеңиң
Алыстагы айылдагы үйүңдөн,
Муздап барат дубалдар да, төшөктөр.
Биз тарапка учкан куштар негедир,
Көз жаштарын көрсөтүшпөйт муңайым.

х х х

Элдер мага бак келди-деп айтышат,
Көзү көрүп колу менен бергенсип.
Кана багы?
Кайда багы, келсе ал...
Жалгыз жүрөм,
Казан, табак, сүлгү алып,
Ишенбеймин аял үнү угулбайт.
Демек, дале багым үйгө келе элек.

х х х

Шамал улуп, бороон сыртта,
Тамчы жамгыр жерде жок.
Эски ойлор эзет жүрөк муунду,
Эх, булардын ээси жок...
Чарчап турам.

х х х

Көп күн өттү,
Азбаптырсың өңүңдөн,
А мен байкуш,
Асанкайгы түшүпмүн.
Жамгыр кылып
Жакшы сөзүн аябай,
Айтат го деп күтүпмүн.
...а көрсө сөн, сүйүү күчүн,
сөзбептирсиң дагы эле.

х х х

Тоосуң сөн, балаң булак нур,
Бороонду толгоп жаралган.
Агылып келип акырын,
Ал адам болгон каныңдан.

х х х

Көлчүккө толгон көз жаштай,
Сыгылып улам жыл өтөт.
Сарыгып калган көл сындуу,
Көп күндөн калган муң өчөт.
Тагы калып баары бир...

х х х

Бал даамы бирдей баарына,
Бала да балдай татына.
Рахат берген жүрөктөн,
Ырыскы чачкан чачыла.

х х х

Тагдыр элегиясы,
Табышмактай табылбаган.
Түкүрүп туруп кеткин,
Чарсылдаган чагылгандай.
Ал сени издей берсин,
Асмандын калбырындай...

х х х

Сөздөрүң неге суук,
Сүйлөп жаткан.
Унчукпай угуп турдум,
Дилим капкан.

х х х

Ойлонсом өттү-кетти,
Өзгөрбөй тагдыр деми.
Сен мени акмак десең,
Асылым дээр башка мени.
Кош эми, ырылдаба,
...Аялсың аяп турдум.

ЖАЗ БОЛГОН ЖАН ДҮЙНӨМДӨ

1.

Күз элем сарсанаага чөгүп келген,
Жашылдандым жашардым кубаттандым.
Багыма булбул келди келбей калган,
Сүйүү келди жүрөгүм туйбай калган.
Мезгилдин кемирчегин кулактадым,
Чөл элем какыраган булактадым.

Кайгы-муң ээлеп алган жүрөк бурчу,
Бош калды. Жаз жыттанып апрелде.
Көйнөгүм айрык бойдон,
Тагдырым жайдак бойдон.
Түшүмбү? Өңүмбү же бир элеспи,
Түшүнбөйм түн ичинде толгоо тартып,
Турдум мен таң азандан жылдыз санап.

2.

Саргайган каттарыңды бекер эле,
каткан экем. Төр ээлеп жаткан менен,
жаныма жай бербеди көңүл ачып.

3.

Күз элем катуу шамал, чагылгандан,
Корунган бүркөө кечте салбыраган.

х х х

Сөздөрүң неге суук,
Сүйлөп жаткан.
Унчукпай угуп турдум,
Дилим капкан.

х х х

Ойлонсом өттү-кетти,
Өзгөрбөйт тагдыр эми.
Сен мени акмак десең,
Асылым дээр башка мени.
Кош эми, ырылдаба,
...Аялсың аяп турдум.

Өткөргөн жылуулукту сезе билбей,
Ооруган көңүл туюм жалынынан.

О, анда амалкөйлөр пайдаланды,
Жумшактык, боорукөрлик амалынан.

4.

Күз элем көчөдө жабыккан,
Көргөндөр өтчү эле шарактап.
Кыш дайым бийлигин көрсөтүп,
А түгүл кетчү эле карактап.

5.

Эми алар: ээлик кыла албайт мага,
Эзгилеп жүрөгүмдү, булагымды.
Сап-сары жалбырактар санаа болчу,
Бут менен тебелешкен арыктагы.
Күз менен күйүттүмдү ырдап бүттүм,
Тазалап арыктагы жалбыракты.
Бир ирет олтуруп кет көлөкөмө,
Түшүрүп кайыктагы калактарды.
Жаз болгон жан дүйнөмдө ишеним бар,
Жап-жашыл боек кылган дарактарды.

БИР КҮЧ БАР

Эскирген эзелки мүрзөлөр,
Чалыр көз сокурга опокшош.
Белгисиз перилер чакырат,
Болгун деп биз менен коноктош.

Улуган үн калып алыста,
Үргүлөйт белгисиз караандар.
Жүрөктү ээрчитип толкуткан,
Бир күч бар ишөнгин жарандар.

АКЫМ БАР

Кара булут тоого карай сүрүлүп,
Ойлорума сансыз санаа өрт коет.
Кыялымдын чертип үч кыл комузун,
Коломтомо Турар дайым от коет.

Кызыл нурга жүзүн тосуп Ай өңдүү,
Кырда турат боз ат минген Алыкул.
Күндүн көзү көрүнгөндөй жаңы эле,
Күлүмсүрөйт Жолон, төкмө Алымкул.

Айдай, Күндөй асыл заттуу алымдар,
Жаңга кубат болгон ыйык жакындар.
Кылым карып Күн түгөнбөй турганда,
Көөнөрбөгөн устат дешке акым бар.

УЛУУ ЖОЛДО ОЙЛОР КОШУЛАТ **Ыр түрмөк**

Темир жол. Күз. Экөөбүз.
Тетири кеткен шамал түн.
Карышы кадам турмушка,
Ыраактан чыгып ачуу үн.

х х х

Жол узак көчө бурулуш,
Миң ирет өткөм бул жолдон.
Кай пенде сени жараткан,
Сөздөрүң сулуу а бирок,
Ойлоруң катуу болоттон.

х х х

Жалгызсың, жапыс үйдө,
Жаныңда эрмек болгон
Төнтөк жел эшиктеги.
Санааңда жаткан ойлор,
...анан да
эч кимге көреги жок,
ырыскың өзүңдөгү
күңкүлдөшкөн...

Күзгү жел жулуп кетип,
Кагылган каалгаңдын түңкү ыры,
...Жалгыз бой, жалгызсың сен.

х х х

Жашоодон таппай ордунду,
Карайлап көзүң талыкшыйт.
Турмуш туу,
Өмүр агын суу
Эстей жүр өткөн пендени...

х х х

Жалгыздык караңгы түн,
Өлгөндүн ыйы ушул...
Арманын айтпайт дарак,
Кечиккен көрээз мына,
Айтылбаган....

х х х

Асыл зат акырындап,
Ачылат кечиксе да
Аппак кар алдындагы.
Адамдын жүзү ысык,
Айтылбайт жамандыгы
Көзү өтүп көмүлгөндө...
Көөдөнү таза эле бул,
Пенденин ачыктыгы.
...Өзү укпайт желге кетет,
жакшы сөздөр.

х х х

Кызгалдактай гүлү күбүлгөн,
Кыял боштук күзгө жетпеген.
Өмүр жазы жаштык куракта,
Узак ойлуу максат беттеген.
Жарым айдай,
Көктө калкыган...жарым жаштык,
Келген карылык.

х х х

...Ал жашоо өттү,
Жүрөктө уктап зарыктырган.
Мынакей түн кайрадан келди,
Сүрдүкпөстөн терезени каккылып.

х х х

Кар түштү кайра,
Мезгилди кара,
Кубалаган таза сыйкырын.

Өткөн көз өттү,
Эстөө да кызык
Гүл болуп учкан кыйырын.

х х х

Сүйүүдөй сүйүүлүп да, сүйүлбөстөн
Сүйүнтүп, күйүнтүп да,

Өмүрдөн өткүм келет
Тагдырдын отун чачып.
Сүйгөндөр күйүгүшсүн,
Сүйбөгөндөр сүйүнүшсүн
Мен өлгөндө...

х х х

Жаза барбы мага ылайык,
Жадап барам дүйнө тымтырс.
Жада калса чылым дагы,
Чыдай албай күйүп барат,
Көөдөндөн от, сүйүү ырсыз.
Жадап барам,
Дүйнө тымтырс...
Кантип жашайм,
Өзүм ырсыз, кантип жашайм?

х х х

Күн түнөгөн жүрөгүңдөн,
Уккум келет.
Дүркүрөгөн кандын улуу жүрүшүн.
Канча ыйлап, ыйлабагын,
Көтөрөсүң көкүрөктүн
Жалгыз өзүң түйшүгүн.

х х х

Көз нурумдан токуп сага тор,
Тартып койгом эми өтпөйсүң.
Жүрөк кылы-арфа күүсүндөй,
Обон созот эми өчпөйсүң.

Жакын барсам оттой жалбырттап,
Күйүп кетчү өңдүү туюлам.
Жүрөгүңдөн сезип обонун,
Үнүң угам кыттай куюлган.

х х х

Бул сырымды айтпайм башкага,
Жан дүйнөмдө калсын улуган.
Эске түшүп кыйнайт а бирок,
Гүл көрүнсө күндө соолуган.

х х х

Тумар кылып алгам өзүмө,
Түнкү жылдыз учкан жолдорун.
Уулубузга айтып коерсуң,
Тагдырына куйсун коргошун.

х х х

Ойлонуудан башың чарчаса,
Түндө чыгып жылдыз карагын.
Мүдүрүлгөн жанда айып жок,
Актай турса жашоо барагың.

АТАМДЫН ИЛЕБИ

Ай нурун чачса сүйүнүп,
Айланып ага жүрүпмүн.
Ал деле көрсө түн менен,
Алмашат тура түңүлдүм.

Күн чыкса ага сүйүнүп,
Күлкүмдү чачып жүрүпмүн.
Күн батып кетип бир кезде,
Көңүлсүз жерге түкүрдүм.

Ай, Күн да болсун тилеймин,
Жашоо жок мунсуз билемин.
А бирок, алар атамдай,
Бералбайт тура илебин.

НАРИСТЕ УЙКУСУ

Уктап жатат бул дүйнөдөн бейкапар,
Көңүлү тынч таза эмчек сүттүндөй.
Курчап турган дүйнө мөнөн иши жок,
Ага жашоо дилинде ак бүтүндөй.

Майда толкун күлкү чачып жүзүнө,
Жарашыктуу шоола болуп көрүнөт.
Ак эмгектин күүсү тарап боюна,
Эмчек сүттүн даамы мөнөн төгүлөт.

Уйку өмүр наристелик дилинде,
Көкүрөктүн күүсү ага жакшы ыр.
Ачылбастан ыйык болуп кең аалам,
Кыялында жашап жатат тунук сыр.

ЖЕҢИШ МЕНЕН КАЙТКАНДАРГА

Түрмөктү ойлор бүгүн карыларда,
Түйшүгүн тартып келген согуштагы.
Тирүүлөр эскеришип өткөндөрдү,
Түндүгүн ачып койгон коктудагы.

Бал кымызын чыныга куюп алып,
Баатырдык баян курган эрлер эле.
Байкабай мезгил кууган убакыт бул,
Байбиче кылды кызды кечээги эле.

Айылдын чаңын кууган балдар элөк,
Азгырык оюн үчүн жүргөн чуркап.
Азайып барат улам аксакалдар,
Ар дайым ордөн таккан төшүн сылап.

Балалык кыял мөнөн чоңойгондо,
Болом-деп учкуч жоокер согуштагы.
Безилдеп чуркап жүрүп атышчу элөк,
Бизге анда сезилчү эмес согуш тагы.

Азыр биз сөздик согуш жөксурлугун,
Ар дайым тынчтык бакыт керек тура.
Ааламдын сезиш үчүн сулуулугун,
Акындык жүрөк гана керек буга.

Түбөлүк үндү кошуп ырдайм дайым,
Түйшөлүп карылардын айткандарын.
Турмуштун тирегиндей көрөм азыр,
Туу болуп Жөңиш менен кайткандарын.

УЛУУЛУК САЛМАГЫ

Токтобогон күндөр күлүк аргымак,
Сапарында чарчаганды билбеген.
Суулар дагы эс алышат көлчүктө,
Музда тоңуп жылдыздарды тиктеген.

Асмандагы Ай да тынбай айланып,
Күндүн кууп жетпей келет артынан.
Мезгил өзү улуулукутун салмагын,
Сөзсө керек нурдун ысык табынан.

БАЛДАК

Таманынан өткөн ташка ыйлап,
Балдак барат улам секирип.
Атаганат, адам колтугу,
Ал да талган жүнгө бекинип.

Кайран гана колдо кош балдак,
Кутулбасың эми бул жандан.
Көлөккөдөй ээрчип сен дагы,
Көргө кирбей калсаң зор арман...

ИРМЕМ

Күн табына төшүн тоскон чал,
Куурап барат күзгү бариктей.
Аптап уруп анын тамырын,
Үнсүз жатат кара сары иттей.

НАРИСТЕ

Түн бир оокум...ачуу чаңырык,
Төрөт үйү жарык чачылып.
Түштү жерге жердин генийи,
Тируүлүккө салып жаңырык.

Бул наристе Авен жаны эмес,
Манас эмес, Манни шамы эмес.
Кыргызыма келген бул гений,
Кылымдарда өтчү «хан эмес».
Ал башкача, кыргыз генийи.

ЖАЛГЫЗ ТАЛ

Күндө жатып көпкө жалгыз тал,
Көмкөрүлбөй калды ордунан.
Күн отуна күйдү бир күнү,
Ширеңкеден жанып жалгыз тал.

Алоолонду айтпай жан сырын,
Арачыга түшкөн болбоду...
Үмүттөрү гүлгө айланып,
Кор кылгандын көзүн кордоду.
Аео сезим анда калбастан,
Күкүмдөрү кетти шамалга
Аны тоскон пенде болбоду...

КҮЧ

Балка менен чаап бармакты,
Бакырдым эх, чыкты кызыл кан.
Бакылдыгым окшойт сезбегөн,
Байыртадан калган ушул жан.

ДЕНЕ

Жансыз кийим турса чечилип,
Жалаң этке конот чымындар.
Жабалактап неге келишет,
Жалтыраган кайсыл сыным бар.

Сорушат да ачуу теримди,
«Чыйт» түкүрүп кээси качышат.
Чындык окшойт ачык денеге,
Көргөн көздүн баары кызыгат.

КУДАЙ

Коркко бил, кокустуктан сактанасың,
Дүйнөнү боло бербе каратымыш.
Денеси деңиздердей толкуп ташкан,
Кудайдын ар мүчөсү жаратылыш.

ЖОЛ

Жол узак түгөнбөйт, түгөнбөйт,
Басканың а бирок, билинбөйт.
Жөргөмүш жол салган желедей,
Жолдор да түгөнбөйт, түгөнбөйт...

ЖОГОЛГОН КУЛП

Жүрөктөрдүн бүгүн ачкычы,
Жылуу сезим анан ынактык.
Чын сүйүүнүн алтын кулпусу,
Жоголгон жок уурдап алышкан,
Тапкан аны Байлык, Калпыстык.

КААЛГА

Кайда барба баары жабылуу,
Каалгалар калган бек орноп.
Качан кыргыз минтип жашаган,
Койчу эле го зымды бир толгоп.

Аалымдуу адамдардын пейли кана,
Сезимдер ишенимден айрылганбы?
Каапыр-ай, кастык, ууру каргашасы,
Каалганын туткасына байланганбы?

УЙКУСУН БУЗБАГЫЛА

Булактар шылдыраган,
Булуттар токтогула.
Шүк отур ойнок шамал,
Сөз тийет шоктугуңа.

Торгойлор талаа кезген,
Таң эрте турбагыла.
Улуулук ушул тоодо,
Уйкусун бузбагыла.

Кылымды карытышкан,
Кебелбей көктү тиреп.
Уктасын ушул бүгүн,
Тоолор да уйку ширеп.

ЖУУРКАН

Мөндүрлөр тоо кумалак,
Түшүп жайда төшөгүмө.
Ичикий ичиркентти,
Барды жууркан бөздүгүнө.

УЯЛАЙТ

Сыртта кыш. Көлдө муз.
Уюлгуйт учуп бурганак.
Чылымын тарткан моорулар,
Очокту бойлоп курганат.

Төнтөк жел чертип айнекти,
Кирсем-дейт, үйгө үшүгөн.
Наристе, эне, жылуу чок,
Уялайт үйдү күтүнгөн.

ЖАЗГЫ ТАЛАА

Дөбөдө жел, төбөдө Күн,
Аңыздын айрык бурчу.
Таш жатат өлгөн иттей,
Соконун тилбей курчу.

Жалгыз тал. Талаа үнсүз,
Жер жатат жөли чыккан.
Кара май трактордун,
Кадамы илкийт мыктан.

ЖОЛООЧУ ЖАНА ЖОЛ

Көгала болгон койдой,
Жол жатат канталаган.
Жолоочу жонун басып,
Келатат ха-ха-лаган.

Жол туруп качкысы бар,
Жонунда турган жандан.
Жаңы жол качан бүтөт,
Жалганчы жаңы салган?

ЖАШОО ҮЧҮН

Тийип турган Күнгө бүлүк түшүрбө,
Аалам жаны анын нуру биз билген.
Түрдөп турган тирүүлүктүн шаңы ушул,
Жашоо болбойт эгер аны бүлдүрсөң.

О, адамзат айланайын калың журт,
Ойлон, ойлон ооруп жатат Жер эне.
Карегинен кан агууда сызылып,
Кимиң кана бак өстүрдүң жериңе?

Күндүн, Жердин күйүп барат жүрөгү,
Күнөөсү жок кыйылышкан даракка.
Адамзатты асырайм деп Жер эне,
Денесинен тапты кара жаракка.

О, адамзат, дүйнө, Теңир, аалам да,
Ар бир пенде бул жашоонун күкүмү.
Кан төгүлүп шаар кулап бузулбай,
Калуу керек урпактарга бүтүнү.

Уккун адам, Күндүн, Жерден айрылып,
Аалам сырын ачалбайбыз баары бир.
Канча адам жер үстүндө жашаса,
Тирүүлүктө жашоо үчүн дили бир.

АВТОПОРТИРЕТ

Көрдүм бүгүн көздөрүмдү күзгүдөн,
Көрүнүшүм өткөн өңдүү сүзгүдөн.
Ушунчалык убайымдуу жан бөлөм,
Ушаланып бул тагдырдан чүнчүгөн.

Кайда калган кайратымдын белеси,
Кайда калган жашоомдун кемеси.
Канжыгада катып калган чаначтай,
Карагыла турат кимдин элеси?

Жоготтумбу жоодураган күндөрдү,
Жоготтумбу жоо чапкандай мүлдөмдү.
Ушул менби, тааный албай турамын,
Ууктагы сүрсүгөн эт сүлдөрдү.

ЖУКТУРА КӨРБӨ

Ар намыс бийлеп ийилет шагым,
Ак канга окшоп бозорот каным.
Корунам чыны көчөдө бассам,
Кошунам бажа, көрүнөт дагын...
Байкабай сага баш кошкон күндөн,
Ачылбай келет тагдырдан багым.

Ычкырың чечип ыйлаган болуп,
Ылайладың канчанын торун.
Урматтап сөн «эжебиз»-дөшкөн,
Угушса кантет бир тууган бооруң?
Өзүңдүн гана атыңды айтпай,
Өзгөнүн кошо куруттуң шорун.

Улуутоо башы апапак кар да,
Уясын салып балалайт карга.
Биздин кыз дешип айтышкан элиң,
Билишсе кантип чыдашат буга?
Беш күндүк өмүр бейишиң болсун,
Жуктурба муну жалпы эле журтка.

МЕРЕЗДИК

Эртеси бири-бирин кучакташып өлгөн наристелердин
денесин, айылдаштары мүрзөгө коюшту.

1997-жыл. «Тагдыр» гезитинен.

Ээн талаа, түнкү айлана,
Эртең болмок аттиң, Жаңыжыл.
Эркинбектин ыйы басылбай,
Гүлайымга ыктайт «өлбөй тур».

Суук сыртта улам кычырап,
Кыш кыштыгын кылып ыкчынат.
Аталаган үндөр жаңырып,
Ай-талаадан алсыз үн чыгат.

«-Атакебай, алып чыгып кет,
кайда кеттиң мынча жоголуп.
Азыр келем дедиң эле го,
Арагың да калды муз болуп».

Үшүп калды үкөм Гүлайым,
Как жыгачтай жатат жанымда.
Апам келип улам чакырат,
Коркком ата, катты бутум да.

Коркуп жатам, ата алып кет,
Коркунучту экен бул шыйпаң.
-Чай ичебиз тургун Гүлайым,
Төшөгүбүз калды мөн салган.

Ыйга аралаш ыйман төгүлүп,
Ымыркайлар тоңду суукка...
Эх, мерездик айбан күтпөгөн,
Элден чыккан канкор ушул да.

Жукка көмзөл катып денеге,
Таң жарганда жатты эки өлүк.
Элден кетсе болот айланып,
Эсенбексиз келди эл көмүп...

АЖАЛ СЕНИН АРЫҢ ЖОК

Сендөй таш боор сендөй бетпак болбостур,
Сезимиңе кар да муз да тоңбостур.
Кырчылдаган кырчын өмүр кыйылып,
Кылым кезген ажал бир күн оңбостур.

Гүлү ачылбай соолуп калды кайран жан,
Күлүк эле Күнгө карай жүгүргөн.
Күтүлбөгөн күндөр калып күйүттө,
Кур калтырдың Кудай берген үмүттөн.

Калды, калды Күн да, Ай да тунарып,
Талаа кезген шамал да жок жаш катып.
Үлбүрөгөн назик кумар кайталайт,
Ушул тагдыр кимге, кимге мунарык.

КҮЗДӨГҮ СӨЗ

Акыркы күнү жайдын,
Салбараган жамачыдай.
Жолуктум досторума,
Желбегей жамынгандай.

Айтышты сен жөнүндө,
Акча алып жатканыңды.
Санаасыз жандай толуп,
Семирип алганыңды.

Мөн кайттым сени кыйбай,
Жол турду мени кыйбай.
Өкүнүч өкүндүрү,
Өктөмдүк жаңга сыйбай.

Биз барчу кырга келип,
Жолуктум жапжаш күзгө.
Короодон сөкөлөк кыз,
Кыйкырат «үмүт үзбө»...

КҮЗ ЖАНА СЕН

Сентябрдын салкын жели үшүтүп,
Сезимиңде ала булут жаткандыр.
Эсиңдеби этаждагы коломто,
Экөөбүздү далө күтүп аткандыр.

Кошунадан алган отун андагы,
Көңүлдөрдүн ажарында күйүшкөн.
Кызыл кочкул көйнөк кийген сары күз,
Күбө болгон бактыбызга сүйүшкөн.

Жыл айланып келди кайра ошол күз,
Жылуулугун биздин үйгө төгө албай.
Сыртта турат суктануусун жоготуп,
Өткөн күндүн зор бактысын көралбай.

ТҮНКҮ КЕЛГИНДЕР

Сыйбай турам ойлор чыңалып,
Мейкиндиктин батпай чегинде.
Аалам сырын эркин коелу,
Айланышсын жердин бетинде.

Түнкү шамдар күйсө өчүрбөй,
Түшүнөлү түндүн перисин.
Түндө жорткон ошол келгиндер,
Түйүлдүктөн чыккан эгизиң.

БИЗДЕН КИЙИН

Күндүн күүсү чертилет да акырын,
Ай ааламдын баарын бийге түшүргөн.
Алыстарда калган менен бабалар,
Азыркынын наркын терең түшүнгөн.

Тирүүлүктүн баа баркына жетишип,
Усулдарын бизге берген бөлөктөп.

Биз да аны ыйык сактап жүрөлү,
Бизден кийин жаңы муун келет деп.

ЭРТЕҢКИНИ ЭСТЕЧИ

Өз тилиңден өйдө коюп башканы,
Өмгөктөгөн сендей жанды көрбөгөм.
Сен өлгөндө кантээр экен молдолор,
Башка тилди такыр эле билбеген.

Бийлигиңдин билем бүгүн бийигин,
Бирок, тагың сен күткөндөй эмес да.
Тайып кетсең кокус бутуң чалынып,
Чабар сени токмок болуп сөздөр да.

Анда дагы кездешербиз экөөбүз,
Жер топурак, караңгы гөр болсо да.
Күйгөн болуп көрүнбөчү элге сен,
Артта калып сөзбөй учкул замандан.

Акын канча жаңылса да тагдырдан,
Тайган эмес чындык деген агынан.
Бүгүңкүндү бетке тосуп жашабай,
Эртеңкинди эстесеңчи бак урган.

ДИЛ АРМАНЫ

Жүрөгүм жүдөп жүрөт айталбастан,
Жүгөндөлгөн бул оюнан кайталбастан.
Айтыштын асылдарын, залкарларын,
Ар дайым көкүрөктө каталбастан.
Кээ күнү комузу жок, обон коштоп,
Жарышка түшкүсү бар айтышкандан.

Байланган арманым бар комуз билбейм,
Баянды ырдагым бар дилде зилдейм.

Барпынын обонуна үндү кошуп,
Бардыгын ырдагым бар күүгө тийбей.
Дилдирек жүрөгүмө күүсүн ойноп,
Токтогул, Эшмамбеттер турабы бейм.

Айтышка түшкүм келет жарыш жиреп,
Ак таңдын нурларындай күүгө бийлеп.
Арманым комуз билбейм аттаганат,
Бул жагын албаптыр да апам тилеп.
Жеңижок, Карамолдо, Атайлардай,
Калбагам комуз чертип кылды ийлеп.

АТАМА КАТ Терме

Айлана гүлдөп жаңырып,
Айылымды жүрөм сагынып.
Азыркы мезгил көйгөйүн,
Айтуудан турам тартынып.
Тагдырдын ташын көтөрүп,
Оорусам кээде жетөлүп.
Үй ичин басам бук болуп,
Өзүмдү-өзүм көтөрүп.

Ардагым атам угуп тур,
Сөзүмө көңүл буруп тур.
Алсырап барам күн өтсө,
Арыктай бактым куруптур.
Көп ойлоп жолуң карадым,
Көзүмдөн учуп карааның.
Күн, Айдай болду балким ал,
Алтыны тууган Жамалың.

Кыялдын кылы зыркырап,
Көөдөндү кесип ыр кылат.
Кудайдан тилеп алалбай,
Көзүмдүн жашы сыгылат.
Өгөйдүн курсун тилеги,
Өзүңдөй аны билеби.
Жан сырды канча айтсаң да,
Башка го анын тилеги.

Бактыма бүткөн энекем,
Байкасам мага Күн экен.
Жанынан артык көргөнүн,
Байкаган жалгыз мен бекен.
Бар чыгар ата эсиңде,
Байлыгым апам өткөндө.
Улуган элем ит болуп,
Ошондо учкан кут бөлө.

Зар какшап мөндөй тагдырга,
Кай бала канды жутту эле?

Ошондон бери оорумун,
Ойлордун ойноор шорумун.
Дүйнөнүн көрбөй жарыгын,
Өткөрдүм күндүн сонунун.
Катылган кайгы жүгөндөй,
Көз жашым агат түгөнбөй.
Түн бою уйку көрбөстөн,
Тууганды жүрөм түгөлдөй.

Энеден жалгыз калсам да,
Атадан алтоо дечү элем.
О, чиркин мендай шордууга,
Ал дүйнө дагы көм экен.
Өз энең эгер болбосо,
Өчкөн шам мөнөн тең экен.

Аталап канча барсам да,
Артымдан издеп келбедин.
Алты инимдин жүгөнүн,
Аркалап өзүң илгенсиң.
Апакем тапса тапкандыр,
Ааламдын сендөй тепкесин.

Тагдырдын ташын басканга,
Тең келчү айтчы эмне бар?
Термелип турсаң санаада,
Тетири карап күлгөн бар.
Кыйналып турган чагыңда,
Кызыгы эми болот деп,
Алдырттан карап жылмайып
Аңдышат ниетти жамандар.

Жашоонун улуу жарыгы,
Өчкөдөй болуп жалыны.
Үлбүрөп канча коркутту,
Үмүттүн калып жарымы.

Өзөгүм күйүп турганда
Сөз чалып туш-туш жагымды.
Кескилөп кетти айрымдар,
Көктөтүп койгон багымды.

Турмуштун көрсө мыйзамы,
Токтобой аккан булактай.
Колтуктап турса бак-дөөлөт,
Теңтуштар анда Чубактай.
Кырсыкка калсаң кабылып,
Байкабай калган өңдөнүп
Качышат тура улактай.

Турмуштун көп го кыясы,
Кургабас муңдун сыясы.
Айласыз ачтым сырымды,
Атаке муну угаспы?
Турмуштан таппай ордумду,
Кыядан ташым кулады.
Кызарар балким мөн өңдүү,
Кыйланын эми кулагы.

Атаке, айбымдын айтсам себебин,
Көп аял алды дебегин.
Убалдан коркпос болду-деп,
Уу сөздүн чачпаң кебегин.
Ойноп да чындап жулбадым,
Бирөөнүн тиккен терегин.

Атаке, ойнотуп сүйлөп жетелеп,
Айтпадың акыл себелеп.
Жаш кезден бирге болбодук,
Үй салсаң ылай тебелеп.
Эр жетип калдым мөн эми,
Алсаң ал мейли жемелеп.

Атаке, ачыгын айтып бербесем,
Учурду дээрсин өрдөгүн.
Жылдыздай жанган энемден,

А бирок муну көрбөдүм.
Аялдык наркты бузганды,
Жалдырап сурайм калкымдан
Денесин жерге көмбөсүн.

Турмуштун татаал жолу көп,
Кимдер бар аны баспаган.
Көкөлөп учкан бүркүт да,
Намыс деп абийир сатпаган.
Тоо таштын издеп бийигин,
Бой таштайт экен аскадан.
Азыркы кездин кыздары,
Күкүкпү тукум баспаган.

Жалашып турат ит өңдүү,
Уялып өзүң качпасаң.
Акчаны койсоң көрсөтүп,
Аягын кагып маралдай,
Жарым саат күтпөстөн
Шамына чейин камдаган.
Уятсыз жандар көбөйдү,
Улуудан эле таппасаң.
Абийирин саткан пендени,
Өкүм жок неге атпаган?

Ачайын сырдын баянын,
Уксам да элдин таягын.
Буулугуп кеттим бук болуп,
Суюк бир десе аягың.
Ачыгын айтып бералбай,
Көп жылдар бою сыр кылып,
Аларды чыны аядым.

Үйлөнгөн элем бир кызга,
Айланып кетсин сүйгөндөн.
Башыма балээ болуптур,
Жаш туруп эрте үйлөнгөн.
Апамдын сийип башына,
Кеч туруп үйдө түрлөнгөн.

Дагы бир келин бөрөги,
Айтайын сырды мен эми.
Угузмай болдум кантейин,
Атаке, оозумдан качып сөз ээни.
Дүңүнөн эле айтпасам,
Дүркүрөттөр дөңөңди.
Кайната келин сырын бил,
Кыйлага тийер кереги.

Анчалык терип төпчибей,
Аз-аздан айтып берейин.
Кыз атты калып сыртында,
Кыйратыптыр бөлөгин.
Байкабай буга үйлөнүп,
Бармактын башын сыздатып
Көтөрдүм далай челегин.

Тартынбас болуп калганбы,
Туш келди айтып жалганды.
Кой деген сайын күч алып,
Туугандын баарын жадатты.

Кийинки келген келиниң,
Сөз жок эмне дебейин.
А десем Айдай нур чачып,
Өзү эле болчу перинин.
Иш кылса ырыс төгүлүп,
Бүтүрчү эле не бирин.
Кудайдан айтпай койгон го,
Жазымыш жагын не дейин.
Согончогу канабай,
Сонунум кетти кантейин.

Тагдырдан бир аз капам бар,
Түгөйлөп койсо не болмок.
Тапсын деп бакыт таалайын,
Төрөтүп койсо не болмок.

Көп аял алды дедиртпөй,
Токтотуп койсо не болмок?

Бул сөздү көпкө созбойун,
Дагы бир көйгөй козгоюн.
Атасыз өскөн жанымда,
Атаке, сени тартып мен дагы
Балдарымды боздоттум.
Оюмда киргилт санаа бар,
Кеткөндөн кыйла балам бар.
Аларды эстеп олтурсам,
Ааламдык жүккө барабар.
Таң атса кээде күн батпай,
Тилинет жүрөк толтосу.
Атасын тарткан байкуш-деп,
Бетке айтып кээси кордошту.

Сырдашып калсам кээ менен,
Атанын сөзү эм экен,
Эненин сөзү дем экен.
Ойлонсом кээде олтуруп,
Кургакта калган кеме экем.
Менде да сенде күнөө бар,
Качпайлы ата чындыктан.

Уруктан демек өнбөсө,
Бак болот кайсы чырпыктан?
Балаңды кылдың бактысыз,
Бу дагы сенин жолуңдан.

Жаш кезде акыл көп айтсаң,
Жакшы бул жаман деп айтсаң.
Тагдырдан издеп жолумду,
Көрсөтүп анан бек айтсаң.
А балким, мен да жүрмөкмүн,
Алдыңкы топто сен айткан.

Сөзүмдүн чыкпай соңуна,
Баш катам ичик тонума.

Көлдөгөн жашым токтобой,
Жүз арчуу турат колумда.
Жүдөдүм чынын айтсам мөн,
Апамдын тирүү жогуна.
Атанын жытты медер-дейт,
Жаш кезде жатсаң койнунда.
Армандуу жаздым бул катты,
Айтылбас күйүт ордуна.

Көп ойлор калды айтылбай,
Катымдын сабы узарып.
Саргайып жүрөм атаке,
Жалбырак өңдүү кубарып.
Өлчөнгөн өмүр барагы,
Ал дагы барат жукарып.
Атанын акыл сөзү жок,
Ага да турам тунарып.
Атанын сөзү кенч белем,
Баланы турган суугарып.

МАХАБАТТАН АДАМ КАРЫБАЙТ **Сыр төгүү**

Ыр түрмөк

Каңга толуп, каканактап жүрөгүм,
Каңгыгандай жалгыз үйдө жүрөмүн.
Күндүн тийген табы өтпөй далыма,
Күйүт тартып ичтен күйүп жүдөдүм.
Бир чындыктын башын ачып койалбай,
Бул дүйнөдөн кантип жашап өтөмүн.

Өзөк өрттөөр өткөн учур өктөмү,
Өчпөй бүгүн алоолонуп жатканы.
Өмүр бою калар эми мөн менен,
Өзүмдөгү сүйүү арман дарттары.

Сен айткан жаз качан келет Тургунбай,
Ошол жазды күтүп, күтүп чарчадым?
Бир мезгилдин күзү көтпөй жүрөктөн,
Жазын, жайын канча күттүм бал татым.

Айсыз өткөн түндөрүмдүн кадырын,
Айтсам мени кимдер угуп тыңдашат.
Сезимдеги сүйүү катып жаш менен,
Сарай салдым сагынычтан балталап.

Ойлой берип ой түбүнө жетпедим,
Ороп алган ой сандыктын желесин.
О, оопасыз дүйнө болдуң ортого,
Бекер беле бул жашоого келгеним?

Көл курдашым, жакын отур жаныма,
Кезектешип көтөрөлү бокалды.
Кайран орус куп жасаган экен да,
Кырк градус баш айлантар аракты.

Сырдашалы сүйүү күчүн азабын,
Стаканга толтур орус арагын.
Омар Хайом, Алишердин эң мыкты,
Окуп берем эсте калган казалын.

Алар жазган казалдардан кем эмес,
Азыр сага окуп берер сыр дайрам.
Ак сүйүүнүн агарталы сөөгүн,
Акын сөзү төгүлгөндө ыр майрам.

КОКУСУНАН ӨЧҮП КАЛЫП ЖҮРБӨЙҮН

Сага арналып өмүрүмдүн калганы,
Саясы жок ачык жерде өскөмүн.
Элестетип жашыл жазды кышында,
Жаш кезимден кыялданып көнгөнмүн.

Азыр дагы аалам сырын мөн ачып,
Олтурамын сезимимде сени эстеп.
Түңүлбөгөн тирүүлүктү өмүрдү,
Бердим сага асырап ал бөлөктөп.

Сени менен өмүр бою бир болуп,
Бул тагдырдын арабасын тартпадым.
Менин бактым эми сенин колунда,
Энчилеп ал бул акыркы таалайым.

Сураганга суна көрбө суранам,
Колдон келсе ыр багында гүлдөйүн.
Отту сүйөм махабаттым жалгыз сен,
Кокусунан өчүп калып жүрбөйүн.

МАХАБАТ КАТЫ

Ыр түрмөк

Эл жатсын баары түн кирип,
Ээндик анан калгын сен.
Оюңду бузбай турсун иш,
Бул катты жазган ошол мөн.

Ак жууркан төшөк жылуулук,
Төшүңдөн басып жылытсын.
Кат жазып түндө окуткан,
Мен дагы жаным кызыкмын.

Оку да, ойлон түн кезип,
Чок түшкөн жүрөк курусун.
Дебей тур бирок, өтүнөм,
-Жаш жактан бир топ улуусуң.

Тагдырдын татаал жолу суз,
Тагдырым кызык тоолук кыз.
Түбөлүк жаткан уйкуда,
Турмушум кыш да, өмүр күз.

Күн болуп жылыт жылытпа,
Күдөрүм сөн деп жашасын.
Күйүткө салбай кое тур,
Кызытып алсын базарын.

Аялуу жанмын аялуу,
Ашыгып какпа сөз менен.
Аялуу өмүр кылында,
Абайлап келем көп менен.

Кайдан сөн мага жолуктуң,
Кайгыга баткан тоолукмун.
Кош чынар болуп калам деп,
Кол сунуп сага оолуктум.

Жаныңды жаным кыйнаба,
Жаналбай турсаң от болуп.
Жабыгып өтпө суранам,
Тагдырда бирок кор болуп.

х х х

Жактыргам чын жашырганда не чара,
Тапсам балким табар элем бир айла.
Ак туйгунуң болоюн-деп суранбайм,
Арга тапсаң бул өмүргө бел байла.

Алыкулдай жүрөк сырын канатып,
Кайгы ырын калсам мейли мен жазып.
Жүрөгүмө учуп кирип куш болуп,
Калсаң болду жүрөгүмө сөн батып.

х х х

Жактырбасаң жан дүйнөңдү отко сал,
Жалын болуп күйүп кетсин бир паста.
Мен жөнүндө ойлонбогун тап-такыр,
Жашка чылап кайрып алам жан чыкса.

Чөкпө жаным, чөкпө дөңиз түбүнө,
Чөгөлөсүн тагдыр сага күнүңгө.

Биздин сүйүү түгөнбөгөн гүл азык,
Бизге жеткен, жетет билем өмүргө.

Сен кайгырба, мөн калайын азапка,
Пенде деген нечен жолду басат да.
Катып койгон уу шибеген бир күнү,
Капилеттен жамбашыңды саят да.

Өмүр бою мөн өзүмдү бул ойду,
Сактап калсам болмок балким жашырып.
Бул дүйнөгө келген конок экенбиз,
Кайсы абада жүрмөк элем асылып.

«Сен деп жанам, жалын чогуу баары сен,
Эгер мага сен өзүңдөй ишенсең.
Түбөлүккө кол кармашып өтөлүк,
Жаңылбасаң жан чыгарда тилиңден.»

Тагдыр түркүн тайгак ашуу жолу ийри,
Түмөн түйшүк аны жакшы билесиң.
Жалгыз дебе жан байлыгым ырым бар,
Ардактасак бир таттабыз ширесин.

Сен жөнүндө жаза берем эми мөн,
Мейли каала, мейли такыр каалаба.
Алп акындар арасынан табылар,
Мага орун элим-журттум кааласа.

Жетсем бактым мөмөлөгөн даракмын,
Жетпей калсам көл жээгинде калакмын.
Ак сүйүүмдү Ай бетине чиймелеп,
Айсыз түндө өчкөн түнкү чыракмын.

х х х

Ак сүйүүнүн азабына кабылган,
Акындардан жалгыз эле мөн бөкөн?
Алп акындар арасында Токтогул,
«Алымкан»-деп ачык айткан шер экен.

Кимдер сүйүп кимдер ага жетпеген,
Ак сүйүүнүн Гималайы мөн десем.

Акындардын арасында устаттым,
«Сен жөнүндө поэмасын» бүтпөгөн.

МОЮНГА АЛУУ

Мурда кийин ишенбегем чын эле,
Махабаттын машакаттуу шоруна.
Маңдайыңа жазып койсо айла жок,
Мен дегендер түшүп көрсүн торуна.

От табында куйкаландым күл болуп,
Суугуна тоңдум чыны муз болуп.
Кереги жок келекелеп ал күндү,
Кемтик дүйнөм каткан чыны туз болуп.

Сүйүү үчүн кыл учунда жан берип,
Канжары жок көкүрөгүм айрылды.
Караңгыда жарык болуп асманым,
Сансыз жылдыз арасынан табылды.

КЕТКЕНДЕР КАЙТЫШАБЫ...?

«Махабат армандары » кино фильминдеги Камбардын сөзү.

Бир өмүргө байлап алып сүйүүнү,
Бир өмүрдөн өткөн адам аз чыгар.
Кеткен жандар кайтпайт кайра момунум,
Колуңдагы таягыңа барабар.

Сен жоготуп күткөн кушка окшогон,
Захрадай эле болчу Самарам.
Камбар ага кайгыбызды ким билет,
Күтө, күтө мөн күтүүдөн тажагам.

Кеткен жандар кайтпайт кайра артына,
Кайрылышпайт калды аларды муз тосуп.
Биз күтүүдөн чарчабайбыз а бирок,
Күттүргөндөр күлгө айланган чаң болуп.

АЛМАШПАЙМЫН

Чын эле сүйдүң беле сүйбөдүңбү,
Билбедим кандай ойдо жүргөнүңдү ?
Кургурум куруп кетсин бүгүнкү күн,
Кудайдан тилейм аман жүрүшүңдү.

Мейли эми жокко чыгар өткөн күндү,
Мен азыр жакшы көрөм жалгыздыкты.
Сезимден сөңдөлишкөн байкуш дешсин,
А бирок алмашпаймын намысымды.

Сыр кылып каткан күндөр куруп кетсин,
Эми мен ырдайм сени обон кылып.
Орунун алмаштырса жылдар жылат,
Оюмду кагып койгон жылгыс кылып.

КАЙРА БАШТАН ТАРТТЫМ СҮЙҮҮ АЗАБЫН

Каңгып бастым жылдыздардын арасын,
Сыйрып алып жүрөгүмдүн жарасын.
Караангүн-ай, жаштан кайтып калганда,
Кайра баштан тарттым сүйүү азабын.

Катып жүрдүм кайратымдан тырыштым,
Кайгы басып алсыратты ырысым.
Кереметтүү ыйык сүйүү дарттынан,
Кессе мейли-дөдим-башты кылычың.

О, сырдашым мейли мени аяба,
Тагдырымдын кемтигине аярла.
Ак баракты колго алганда ыр болуп,
Карындашым турду дайым жанымда.

Бөлгисиз сыр билегимдин табында,
Жашоо бүтпөйт билип турам жакында.

Кан базарда канча сокур төлгөчү,
Сүйүү сырын айтып турат бакылча.

Ошолордун от жүрөгүн кан кылып,
Онтоп бүгүн өттү Канат, Зарина.
Олжобайча, Кишимжанча болалбай,
О, канчасы калды сүйүү зарына...

Кеч кезигип кеми болуп өмүрдүн,
Көлгөңиңе карындашым сыйбадым.
Канча улуу болсом дагы өзүңдөн,
Көңүлүмдө башкаларга кыйбадым.

Мен өңдөнүп көч кезиккен айрым жан,
Өрттөп алар бүт сезимин куйкалап.
Эркөкмүн-деп түн жамынып айрымдар,
Жүрөт көбү «козу карын» уйпалап.

Сүйүү керек сүттөй таза ой менен,
Сулуулукту баалап алчу эс кенен.
Улуу тарых барагында калган көп,
Сүйүү дарттын билген жалгыз мен бекен?

Күнөөкөр десең мейли айыбым бар,
Кудайдын алдында да алам аны.
Алган жар төшөгүндө кул болгончо,
Сен менен өткөн түнүм хандын тагы.

Жашырып жүрүп жададым чыны карындаш,
Айтайын сырды «магулук» эмес эл деле.
Биз өңдүү алар көч эмес эрте табышкан,
Аялы дагы эркеги дагы пенде эле.

Сөз болдум дебе сөлөгөй сезим өлбөсүн,
Мен үчүн ыйык, түбү жок чексиз көлмөсүң.
Жаш кызды сүйгөн акыркы акмак бул дешсе,
Тууганым эмес, бир кыргыз дагы көмбөсүн.

Супсак күндөр өтүп жатат акырын,
Боштугуна кыйналамын өкүнүп.
Айылыбыздан анда-санда үн чыгат,
Бул ааламдан өткөн жанга өкүрүк.

Өмүр кыска ойдун узун чылбыры,
Жетпей-жетип үмүт менен келебиз.
Үшкүрүккө күйүп алсыз максаттар,
Топуракка айланышат керексиз.

ЭКӨӨБҮЗ

Күндөр өтүп агын суудай акырын,
Айга алмашты артта калып айлуу түн.
Жашоо кызык ой санааны ээрчиткен,
Ушунчалык күлүк бөлөң өткөн күн.

Бакытты биз баалап алып сөз менен,
Апрелдин түнүн канча кор кылдык.
Өрүк гүлүн төгүп бүтө электе,
Биз экөөбүз канча тилек сөз кылдык.

АПРЕЛДЕГИ ЭКИ ОКШОШТУК

Жылдар башка айы бирок апрель,
Бири келбей экинчиси берилткен.
Бактым ашып баары сонун куракта,
Тагдыр мени апрелде кемиткен.

Кайгы басып көңүлдөрдү чөгөрүп,
Таалайымды апрелде көмөргөм.
Тагдырымдан тайгаланып көтөрдө,
Апрелде кайра багым көгөргөн.

ТЕРЕҢДИК

Тереңдердин тереңине умтулбай,
Термелебиз көп толкуну өңдөнүп.
Турмуш турат көбүк чачып акырын,
Көздөн далдоо кармап сырдын берметин.

Нөшөр төгүп жууп аккан булакты,
Көлчүктөрдө калат тунук тамчылар.
Көөдөндөрдө эрип муңдун тактары,
Сыгып алма болот кээде жаздыктар.

Биз канчалык тереңдерге барбайлык,
Жээктерден күтөт дайым тайыздык.
Ойдун жибин үзүп алып акырын,
Канча ирет көздүн жашын агыздык.

ЭСИҢДЕБИ

Ай толукшуп жылдыз жайнап турганда,
Көлдө сүзгөн эсиңдеби чүрөктөр?
Кыялданып кырды тиктеп турганда,
Сөз табалбай калган элек сүрөттөөр.

Алар болсо айга карап акырын,
Учуп кеткен бизди таштап кыяга.
Кел жээгине келип комуз ойнодуң,
Кайтпастыгын билсең деле артына.

АЙ ЖАРЫГЫ

Күн ысыгы калып көңүлдө,
Көөдөнүмдө жүрөт тымызын.
Көрүндүк бер жаным көргөзөм,
Окшоп кетет ага кылыгың.

Ай жарыгы жаным жанымда,
Абайлагын сынып калбасын.
Албыраган сөнин жүзүңдөй,
Аяр кармап турган алмасын.

КҮТ ЖАНЫМ

Түңүлбөс үмүттүмдү жалындырып,
Түйшүккө салып кеттиң сагындырып.
Тамчыдай таланттыңдын көзүн ачып,
Тагдырга бере албадым багындырып.

Кыялым туу чокуга жеткен бөлден,
Кылычтап бактысыздар басып кеткен.
Күт жаным, күйүп күлгө айлансам да,
Күн өңдүү улуулуктан агып келем.

БУЛГАБА

Сага жалгыз тилегеним жакшылык,
Жабыркатпа көз жашыңа муң эзип.
Өмүрдөгү өзөгүмдү өзүң бил,
Кордук кылба ак кайыңдан шак кесип.

Каалагандай калчап алсын тагдыр бул,
Көңүлүнүн кири таза кеткенче.
Жаным бирок, суранарым өзүңдөн,
Дилди булгап арам ойго кезикпе.

ӨТӨП БЕРЕМ

Багындырып жан дүйнөмдү башкадан,
Бактым болуп келдиң эле таппаган.
Менде жүргөн жүрөктөгү сүйүүнүн,
Муз тоолорун буздун эле каптаган.

Сен дилиме септиң эле сирендин,
Сабагынан түшө элек уругун.
Туман каптап туңгуюкта түнөргөн,
Сен бактымдын ачтың эле туурун.

Айтылып бүтпөс арман ушул белем,
Армандын көлүнө мөн чөгүп келем.
Артына кайрылбаган өткөн Күндү,
Актыгын эми өлүмдөн өтөп берем.

КҮТӨТ ЭМИ

Сенсиз өткөн күндөр кунарсыз,
Селейишкен сезим ойлор да.
Супсак баары, сыздайт санаалар,
Сагынычка баткан куса да.

Апрелдин түнү кайрылбайт,
Аны сен да, мен да билемин.
Нөшөр төгүп бизди жоктошот,
Накта айтып сүйүү илебин.

Жолдор күтөт жолдор сагынып,
Жолугууну эңсеп адыр-кыр.
Түн жамынып эми барбайбыз,
Түйшөлүшүп укпай сырдуу ыр.

Көткөн күндөр келбейт кайрылап,
Көңүлдөрдө калды элесттер.
Күтөт эми көзгө көрүнбөс,
Чексиздиктен улуу белесттер.

АЛДЫДА АЛТЫН КАЗЫГЫҢ

Айдай бир толук сулуум,
Азаптуу болуп туулдуң.
Апакең асыл болгондо,
Армансыз болмок турмушуң.

Көкөлөп өскөн гүлдөйүм,
Көркүндөн кетер сүлдөрүң.
Карагат көзгө жаш толуп,
Каткырып көнөн күлбөдүң.

Тумардай болгон тултугум,
Түлкүнүн билбей куулугун.
Торуна түштүң элөңдөй,
Томсоруп калды булуттуң.

Аркардай болгон асылым,
Айтпадым сөздүн басыгын.
Ар жагын ойлоп өзүң көр,
Алдыда Алтын казыгың.

АЙТ, АЛТЫНЫМ

Айт алтыным, неге кайра кайтпадың,
Арзуулардын чыгардыңбы талканын.
Же алсыздык кылдың бекен айталбай,
Ак сүйүүнүн жүрөктөгү тактарын.

Айт алтыным, неге кайра кайтпадың,
Амалына көндүңбү же апаңдын.
Алдыңдагы алдейлеген бөбөктүн,
Атасынын билдиң бекен азганын?

Айт алтыным, неге кайра кайтпадың,
Абалыңдан алты сүйлөм жазбадың.
Азыр деле күтүп жүрөм өзүңдү,
Айт алтыным неге кайра кайтпадың?

**«КҮЙҮККӨН КҮНДӨЛҮК»
Бір түрмөгүнөн**

Күттүрүп күйүктүрбө карындашым,
Күйгөндөн калган көңүл өчүрбөгүн.
Аяай жүр жетет жаным ушунчасы,
Ансыз да азап тартып түгөнгөнмүн.

x x x

Карындаш каада күтүп кагылдым мен,
Билбессиң бүгүнкү түн узактыгын.
Бүкүлү жатып анан туруп кеттим,
Пардасын айрып салып кусалыктын.

x x x

Тагдырыңа балким кезиктим,
Дайра болуп чети кетилген.
Толуктайлы жаным кел эми,
Орун алып жердин бетинен.

x x x

Сен жоксуң жолду карап күтүүдөмүн,
Жаман ой жан дүйнөмдү жабыркатат.
Кызгануу же таарыныч бекен ушул,
Өзүмдү бул ойлорум таңыркатат.

x x x

Күн күтөм түндө күтөм келеби деп,
Күтпесем күйүт тартып кетеби деп.
Сезимди «селт» этирген жаман кабар,
Кокустан сен тараптан келеби деп.

x x x

«Шырп» эткен дабыш угула калса элеңдеп,
Көчөнү карайм көздөрүм талып карыкты.
Өзүңсүз дүйнөм сөгүлүп төшөк жибиндөй,
Өксүүдө турат тан албай ушул жарыкты.

x x x

Түн жамынып жаным тынч албай,
Оодарылам улам оң-солго.
Сени күткөн төшөк бош турат,
Уктабадың сен да болжолдо.

х х х

Кабарың жок күтөм эзилип,
Күкүк болом «Зөйнөп» кайдасың?
Бир өзүңсүз өткөн күнүмдүн,
Урганым жок чыны пайдасын.

х х х

Улутунуп коюп көз жумам,
Үмүт кыйын санап саатты.
Түн төрөметип жатып ойгондум,
Кылым кыйрап анан таң атты.

х х х

Ыр жазып кыйла эле калдың эле,
Ыр эмес, комуз чертпей калгандырысың.
Комуздун кылы өңдөнүп күүлөнбөгөн,
Өзүң да толгоо тартпай жангандырысың.

х х х

Ичинден ойлоп анан ыйлап алчу,
Кыялың калды бөкөн карындашым?
Мен жүрөм жолукканга ачык айтып,
Бетпактын кылган ишин барымтасын.

х х х

Жол карап сени күтүп уулум менен,
Зарыгып күткөнүмдө келээриңди.
Бир ирет көз жаш төгүп дилиң сыздап,
Сен дагы мен өңдөнүп эстедиңби?

ЖАН ДҮЙНӨ ЖАҢЫРЫГЫ

Күүгүм өңдүү көңүлүмө кир толуп,
Турса дагы айланама жаркыдым.
Олку-солку дүйнөм жатса чайпалып,
Опол тоодой эл күлкүсүн жамындым.

Өрткө айланып өзөктөгү жүлүнүм,
Чар тарапка чачылса да күкүмүм.
Журт алдында көкүрөктү ургулап,
Айтып келдим тагдырлардын бүтүнүн.
Бүгүнчү?...

ЭСТЕ БААРЫ

Кыялымда жашап көнүпмүн,
Кыйналамын кээде ой жооруп.
Кыярбастай өмүр сезилчү,
Кыйгачтанып анан жай тооруп.

Сезимдерге сыйбас тилектер,
Сенделишет чарчоо тартышып.
Сен айтпаган сөздөр сыяктуу,
Чыйрыктырат ала салдырып.

Тили каткан күкүк сыяктуу,
Телмиремин күздүн кечинде.
Эстетүүгө жаным негиз жок,
Айтпа баарын, баары эсимде.

КЕЙИБЕЙМ

Сабырым түгөп сабына катып ырымдын,
Сен үчүн ыйык сезимдин чөгөм түбүнө.
Сагынып дагы саргайып дагы күтөмүн,
Саламың айтып эшиктен өзүң киргенче.

Өкүнүп, өксүп өмүрдүн өтөр табында,
Өкчөлүп келип кайрадан бердиң жашоону.
Кеч болсо деле кейибейм тагдыр бир болсо,
Ким эле бакыт тааптыр дейсиң жашында.

КАЛАЛЫЧЫ

Айлуу түндүн аптабында алсырап,
Айтып жаттың сүйүү отун чөнебей.
Келбөрсиген жүзүңдөгү уяңдык,
Капилеттен жанып кетти төрөктей.

Жылдыздуу түн жыйалбастан ойлорун,
Чачырады чар тарапка күкүмдөй.
Кулагыма шыбырадың акырын,
-Ташка айланып калалычы бүтүндөй.

КҮТҮП ТУРАМ...

Узун түндө уйку көрбөй көз ирмөм,
Улутунуп басып жүрөм эшикте.
Үн угулат балким, уктап калдыңбы,
Уулубуздун ыйы чыгат бешиктен.

Караңгылык калдастатып жанымды,
Кир жайылган жерден издейм шайыңды.
Жөлгө учкан жалайагы уулумдун,
Эстен чыгып караңгыда калдыбы?

Жолго чыксам жоодураган уулумдун,
Коңгуроодой үнү мага угулат.
Мамагыңды уурутуна тийгизген,
Магдыраткан элес көзгө урунат.
...Күтүп турам...

КЫЙНАЛЫП КЕТТИМ

Кыйналып кеттим кыялбай сени каралдым,
Көзүмдүн агы карегим болуп жамалың.
От болгон сезим алоолоп турат өчпөстөн,
Опол тоо белең сактаган жүрөк сыясын.

Кайрылып канат каңырык түтөп өзөктөн,
Капаста калдың азапты көрбөй бөлөктөн.
Каралдым кантем түшүнбөй турса туюгуп,
Караңгы жанбы кандай жан сени төрөгөн?

ОТУН БИРГЕ ЖАГАЛЫ

«Ыйык бол»-деп ырдай берип сен дайым,
балким, мени бийиктикке чакырдың.
Алоолонгон отко айланып жүрбөйүн,
Арзууңа айла таппай асылым.

Сен бактыма кирсиз таза, аруу бол,
Махабаттын кечип улуу дайрасын.
Сен каалаган бийиктикке чыгайын,
Мейли тагдыр кайрай берсин таштарын.

Экөөбүздүн энчибизге берилген,
Ак сүйүүнүн кайыгында агалы.
Айга, Күнгө, адамдарга жеткидей,
Махабаттын отун бирге жагалы.

САГЫНГАНДА

Сагынганда сага сабалап,
Арман күчөп жетким келет-ов.
Мезгил азга токтоп турбастан,
Арыш керет учкан сыяк топ.
Райкандын шагы ийилип,
Аруу жүзүн тосот ой токтоп.

Сүйүү деген улуу керемет,
Ашыктыктын сезсең алоосун.
Махабаттын маңыз майындай,
Аруу кылып татсаң толтосун.
Рахаттын бирге көрөлү,
Арабызда каскак болбосун.

СҮЙҮҮ КАЛДЫГЫ

Көздө калып күздүн тамчысы,
Көкүрөктү эзет бук арман.
Бүлүк салып бүтүн дүйнөгө,
Бүлүндүрүп өткөн күн жаман.

Кечээ гана күлүп тургандай,
Калда эсте калды баардыгы.
Бөлүнсөк да бөлчөк сыяктуу,
Калып калды сүйүү калдыгы.

ТҮБӨЛҮККӨ БИРГЕ БИЛ

Азабына, асылына күйүп мөн,
Ара жолдо калдым аттиң түтүндөй.
Ташка айланып калалычы дечү элөң,
Тагдырыңа өрттөнгөндө бүтүндөй.

Кел асылым, күткөн айым тунугум,
Кебелбеген аска элем курудум.
Улап кетер уулубуз бар өкүнбө,
Биз жетпеген махабаттын учугун.

Сенсиз дүйнө караңгы да кайгылуу,
Сезимдерди өлтүрө албайт айрылуу.
Биздин жүрөк түбөлүккө бирге бил,
Бактысыздар берген менен чылап уу.

КҮТПӨЙТ ДЕБЕ

Күтпөйт дебе, күтөм жаным күтөмүн,
Күзгү өңдүү көрсөткөнчө Күн өңүн.
Кылым кыйрап доор бүтүп калганча,
Күүдөй таңшып түтөйт билем көөдөнүм.

Тагдыр күтүп тапкан биздин сүйүүнү,
Талкалашкан жандар айтсын кошогуң.
Азабына каргышына калса экен,
Ак сүйүүнүн таанып билип тозогуң.
Күтпөйт дебе, күтөм жаным күтөмүн...

ЖАҢЫ ЖЫЛ ТҮНҮ

Айлана карга чөмүлүп,
Ак мөңгү аруу көрүнүп.
Ак таңдын жарык нурундай,
Жаңы жыл келди төгүлүп.

Биз тостук аны кырааңда,
Ый-күлкү шаңга аралаш.
Жаңы жыл келди бак алып,
Экөөбүз турдук аралда.

Жаңы жыл, түнкү караңгы,
Жакшы ой жарык тилекте.
Жарыша жолдо келаттык,
Жылуулук тарай электе.

ӨТКҮМ КЕЛЕТ

Кудирети жеткен болсо сокурдун,
Аалам сырын таанып билмек олтуруп.
Дүлөйлөрдүн уккан болсо кулагы,
Оозу тынбай сүйлөп бермек кол уруп.

Кимдин канча болсо эгер акылы,
Айтаары чын акылынын жетерин.
Сезимсиздин сезбеси чын дүйнөдө,
Сөздөрүнүн болсо деле кемтигин.

Ар бир инсан ал өзүнчө дүйүнө,
Көлмө-көтөр айтар сөзү чачылып.
Жарыктыкта жашап өткүм келет бил,
Тагдырымдын жазып улуу тарыхын.

ШИЛБИЛЕР

Түн терметип Ай да асылып,
Төбүбүздө турду мелтирөп.
Ысык жаштын кетип жылуусу,
Булак агат кезек бергин деп.

Агат жаштар агат куюлуп,
А жылдыздар барат суюлуп.
Көөдөндөрдү жарган махабат,
Көкүрөктөн турду туюлуп.

Айтылбаган сөздөр арбын да,
Не кереги айтып баарысын.
Соолукташат ыйлап шилбилер,
Таарынычтан салып далысын.

КЕЧИР УУЛУМ

Кечир уулум көз жашыңа себепкер,
Болгонума өзүм дагы кейидим.
Мурдагыдай болбой калдым а балким,
Муң-кайгыдан өзгөрдү бейм пейилим.

Жан дүйнөмдүн бүтөлсүн деп жарасы,
Жарыгым-ай жан сыздоодон келгенмин.
Жакшы жашоо, жан достордон айрылып,
Жыргагандан жер которуп келбедим.

Кечир уулум, кечир мени садагам,
Кечмеликтен өтө бербейт ар адам.
Түшүнөрсүң тирүүлүктө о, кийин,
Жүрөгүмдү учурдагы канаган.

САГА ЧЕЙИН

Сага чейин санаа арман аз эле,
Салкын болчу жашоомда жай эле.
Садагасы сен жолугуп капилет,
Сарсанаага салбадыңбы бат эле.

Көздөн жашы жаңы кургап бараткан,
Кезиктиң-ай кездешпөөчү тараптан.
Кемтигинди толтурам деп бөксөргөн,
Кесиндиси болдум бөздүн караткан.

Муңдуу күндү артып койуп мойнума,
Махабаттын бийлетиң да ойнуна.
Мен куруйун эми өзүң не болдуң,
Мелмилдеген жашоо тагдыр жолунда?

ӨЗҮҢ ЧЕЧ

Дүрбүтүп салып дүйнөмдү сезим уулаган,
Аттиң-ай деген акмактык болор эми кеч.
Өзөгүң кескен өнөрүң үчүн бергем жан,
Ойлонуп баарын ортого салып өзүң чеч.

Сыбызгы үнүң сезилбес бетөн-бөлөккө,
Сыныңа гана көз салса төшөр көлөккө.
Өнөрүң менен өзүңдү бирге карашса,
Ошондо гана жетериң анык дөөлөткө.

Ай менен Күндүн адамдан ашпас барккы бар,
Ааламдын сансыз жылдызы деле жөнөкөй.
Күкүктөй безеп күз айга жетпей токтогон,
Күнүмдүк эле ачыгын айтсак көмөкөй.

Арманым болбос арзууга жетсе кыялың,
Армандуу күүнү чертпесе экен кылдарың.
Көр албас эле көөдөнүн көргөн «көмөчтөр»,
Көмүскө калсаң кур өтөр асыл жылдарың.

СҮЙҮҮ САЛТАНАТЫ

Терме

Төкмөлөрдүн атасын,
Төрөп берген ким экен?
Төккөн сөзүн бөбөлөп,
Төрө кылган ким экен?
Төрт сап ырын коротпой,
Түгөл сактап элине,
Белек кылган ким экен?

Акын болуп элине,
Актык кылган ким экен?
Айткан сөзүн түгөлдөп,
Жаттап келген ким экен?
Жалпы журтка коротпой,
Айтып келген ким экен?

Ашык ырын төккөндө,
Ай да токтоп асманда.
Булуттардын чуудасы,
Барпы апысты укканда.
Бүткүл журтту турган дейт,
Буркурап боздоп арманда.

Эки көздүн пардасы,
Эшик болуп тоскондо.
Көкүрөгү жарылып,
Сүйүү ырын кошкондо.
Көзү түгүл жүрөгү,
Учуп чыккан тоолорго.
Азиздиги билинбей,
Апыз болгон ошондо.

Боздогондон Боогачы,
Болгон дешет күйүттү.
Үкөйүнө жете албай,
Обон салган сүйүктүү.

Кыргыз элге таанымал,
Ыры менен түйүндү.

Огонбайдын Атайы,
«Күйдүм чоктун» атасы.
Сүйүү ырын ырдаса,
Суктандырган далайды.
Сыздатчу экен акынды,
Сулуулардын сымбаты.

Мукам үндү Муса да,
Муңун төккөн кыл менен.
Муңдашына жете албай,

Обон созгон үн менен.
Бүткүл кыргыз калкына,
Таанылган дейт ыр менен.

Ырчылардын ичинен,
Ырыспайдай чыккан жок.
Ыр обонун эл үчүн,
Ыроо кылып берген жок.
«Алмашым»-деп күйгөндөй,
Бири дагы сүйгөн жок.

Чолпонум деп Жолболду,
Жоктоп ырдап кор болду.
Даба таппай жүрөккө,
Жалындаган от болду.
Ашыктыктын айынан,
Атайларга тең болду.

Ашыктыктын алоосун,
Айтты акындар алынча.
Ыр-обонго салышты,
Кудирети барынча.
Тунук сүйүү түбөлүк,
Экендигин далилдөп
Койду Канат, Зарина.

Оомал-төкмө дүйнөдө,
Орошон көз дил кайыр.
Тулпар минип чарчабас,
Тунук сезим дил байыр.
Боз уланды уктатпас,
Укмуш учур гүл кайыр.

АЙДАРЫМ ОТ

Бөксөдөн булут көрүнбөй,
Бой салган чачың өрүлбөй.
Бешикте жаткан балаңдын,
Белдиги бошоп көңүлдөй,
Тура элек, элек али биз,
Төшөктү сыйрып түгөлдөй.
Байкатпай басып балакет,
Бүлүктү салды бүтүндөй.

Бороондой болуп буулуккан,
Нөшөрдүн калдык түбүндө.
Жашоого эми умтулган,
Үмүттөр калып үмүттө,
Уңулдап ыйлап бараттың,
Үйдөгү бакты түңүлтө.

Бешикте жаткан балаң да,
Ыйлады калып күйүттө.
Ата карып, сен алыс,
Айласыз экен түн түшсө.
Жылалбай турдум жанынан,
Жылыткы оттой бүрүшө.

Билбедим кандай кыларды,
Билимим жетпей турабы.
Мертинтип кеткен уу сөздөр,
Мешалкадай туурады.
Мен-деген жандын бири элем,
Мээ жетпей, акыл куурады.

Биздеги айып бул эле,
Жашоого кадам шилтеген.

Жашырып жүрдүк айталбай,
Жыл өтсө дагы күн менен.
Сөөккө өткөн «жаман сөз»,
Чыга элек эле муң менен.

Арадан өткөн күн калып,
Балалуу болдук бук жазып.
Азан айтып, ат койдук,
Достор келип чер жазып.
Бул күндөр биздин бак эле,
Бейишке окшош гүл азык.

Жашообуз өтүп бактылуу,
Маңдайдан турган жел сылап.
Сымбат да, сүйүү башка эле,
Ак сүйүү жанды бир кылган.
Ажырап калдык бир күндө,
Пенде элек кимди зар кылган?

Камгактай жеңил желпинген,
Адамды мурун көрбөпмүн.
Ай-буйга келбей сөз менен,
Алкынаар жанды билбепмин.
Алдашып бизди белген соң,
Айдарым, оттой өрттөндүм.

Асылым, алдым катыңды,
Асырайм кантип жаныңды.
Ачылып калган аякты,
Арамдык кылса жабабы?
Айыңа жүргөн асылып,
Абийирсиз сени алабы?

Канткөндө батат күндөрүң,
Таңы жок өтөр түндөрүң.

Түркөйлүк кылба асылым,
Туура көрсөң сөзүмдү
Турмушка ага чыкканча,
Туура эле болор өлгөнүң.

Дүйнөдөн, мүлктөн эң бийик,
Адамдык асыл керемет.
Эсиңде чыгар а балким,
Биз жаткан жука керebet.
Бактылуу элек билерсиң,
Жамгырлуу көчтөй себелеп.

Ортодон тапкан балабыз,
Ошол го биздин санаабыз.
Канжыгага чалынып,
Каякка эми барабыз.
Жашоодо жалгыз өмүр бар,
Асылым кантип танабыз.

Биз кетсек эки тарапка,
Рыспай шордо калат да.
Гүлгааккы гүлүн ачалбай,
Соолуган гүлдөй бозоруп.
Чоңойгон сайын шор тилеп,
Жалгызым жалгыз жанат да.

Айрылган көйнөк жамаачы,
Алпарган балаң каракчы.
-Болорун жаным, ойлоп көр.
-Арам-дейт, билем баламды.

Көйитпөй багып алайлык,
Кенжетай уул баланы.

Азгырар алар кыйла эле,
Аз эле болот сый деле.
Ай жаңырбай ачылат,
Апаң каткан сыр деле.
Анда да кургур, шор басар,
Асылым, бул сөзүмдү кур дөбө.

Кетели жаным кейибе,
Козголгон жүрөк кор бөле.
Канчалык азап тартпайлы,
Калтарайт чындап бак келсе.
Камгактай жеңил ойлобо,
Кара гөр күтпөйт күндө эле.
Жашоого адам бир келет,
Жабыгып, күлүп ал да өтөт.
Өтөлгөн өмүр соңунан,
Өзгөлөр анан Күн көрөт.
Азыркы айбат сүр кылган,
Адамдар кийин келишип,
Бералбайт кайра бүтүндөп.

Ойлонгун жаным, ойлонгун,
Түн кезип, сен деп толгондум.
Кайышып алсыз турсам да,
Катка мен жаздым болгондун.
Өкүнүч кетип сен келсең,
Көрөрсүң кемтик толгонун.

АДАМ ГАНА

Караңгылык кандай жаман билгенге,
Кастык кылсаң—түбүң түш-деп айтышат.
Түшүн адам, түбөлүгү түз болсун,
Күндүн нуру бизге жашоо кайтарат.

Сыр чечүүгө балким эрте, бирок ук,
Жылдыз муздак, жылуу кабар беришет.
Түнкү Айдын аралыгы чакырым,
Адам сөзү тоңгон музду эритет.

Адам, Аалам ажырагыс бир дүйнө,
Кудай дагы кулдук урат жаратып.

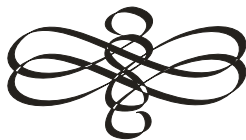
Жашоо, өмүр, жада калса бийликти,
Адам гана башкара алат каратып.

ТОЙГО ЧАКЫРУУ

Шыпшынып, күбүрөнүп шыбырашпай,
Келгиле ак тоюма чакырамын.
Тагдырдын ачтым жаңы барагын бул,
Тос сүйлөп, айтарсыңар камырагын.
Ыр ырдап, тойго күбө болгулачы,
Ырыскы кошо келсин силер менен.
Тагдырдын ак-карасы жазымыш да,
Арга жок айласыздан басып көлөм...

Кокустан көз жашыма көзүң түшсө,
Көрбөгөн адам болуп койгулачы.
Адашсам, акыреттик тагдырымдан,
Кезүмдү бүркүт болуп ойгулачы.
Узак жыл үмүттүмдү төбөлөтүп,
Үйүмдүн ысык деми чыккан эмес.
Үзүрүн көрөйүнчү батаңардын,
Улуулар бул сөзүмдү ашык дебес.

Билигин бүгүн көрдүм жаштыгымдын,
Кабыргам катып барат эңшерилип.
Турмуштун туткасында колум калып,
Турайын эми күндө текшерилип.
Ак тойго чакырамын асылдарым,
Келгиле, алыс тууган, жакындарым.
Көч эмес, өмүр жазы алды жакта,
Колуңду кесе тиштеп шашылбагын.

«КӨК ӨЗӨК» БАЯНЫ

Өз калкынын тагдырын Амандык сыяктуу жетимдин тагдыры менен өлчөөнү илгертен адат кылып алган Маман бийдин кубанычы койнуна сыйбай алга жүгүрдү.

-Жаңы кесип өздөштүрүп эли-жерине келишиң менен, азаматым! Туушкан деген сендей болсун, кудай акы- бетинди кайтарып,....

Төлөпбөргөн КАИПБЕРГЕНОВ
«Каракалпак дастаны» романынан

«Көк өзөктү жакалап караан келет,
Көздөр сынып...»-А тиги Аман дешет.
Жалт караган Маман бий көзүн пардап,
-Жанындагы аял ким?... -Карындашы,
Алмагүл ал, Алмагүл-деп жашый берет.

Топураган топ элден сөздү укпай,
Тон ичинде уктаган бөбөк менен,
Алмагүл да, Амандык да жакын келет...

Топураган топ элди көргөн Аман,
Тобурчактай көз жашын төгөт улам.
Өз жеринин абасы өзөк жиреп,
Өксүк жылдар көз алдында нандай туурам.
Канча жылдар караанын көрбөй калган,
Кандуу жылдар, калды артта жүлүн бууган.

Кере кулач кучагын ачып келет,
Жетпөөчүдөй кадамын улам керет.
-О, каралдым, Алмагүл, бир боорум-деп,
Тигил жактан Маман бий жөлдөй желет.
Жалт караган Амандык токтой калып,
-Кечиресиз, Маман бий, кечиресиз,
Алмагүлдөн айрылгам...-сөзүн кесет.
Кучак жайган Маман бий сөздү укпай,

-Алмагүлүм, агаң бул Аман менен
Тирүү белең тааныдым, желдей желет...

Көз жаш төккөн көк асман кайда калды,
О, жараткан дагы келди кандай кезек.
-Тамашаңды кое тур, Амандыгым,
Көздө калган бул аял Алмагүлүм.
Кандан бүткөн туугандык кантип тансын,
Жазбай таанып турамын мөл-мөл жүзүн...

...Кол жетерде курч кылыч жанып өтүп,
Капилеттен кыйып өттү баштын түбүн.
Сунулган кол сулк денени карабастан,
Алмагүлдүн ак саамайын жыттап жатты...
Кучагын эми ачып кучактаарда,
Кубарды жүз,
Баштан аккан кызыл кан төшкө жайды...

Жакын калган жалпы журтка жообун айтпай,
«Көк өзөккө» ыргытылды айрык дене.

Айлап жылдап зар күткөн сагынычтын,
Жүрөк кескен зардабы ушул беле?
Чырылдаган баласы ташка тийип,
Алмагүлдүн артынан учкан эле...

Кан дирилдеп, кылычтын буусу чыгып,
-Карма бий-деп Амандык кылыч сунуп.
Маман бийге жалбарып айтты муну,
-Аялым-деп алганым Алмагүлбү?
Андай болсо жек көрөм ушул Күндү.
Жатындашын алган деп жар салбагын,
Адамзатка салбасын кара түндү.
Көз ирмөбөй кесип сал бул башымды,
Эч бир жан билбей калсын ушул муңду.
Кайгырбайм кыйып салгын асыл башты,
Төлөйүн башым менен «көчбөс кунду»....

...Жөлкөдөн көскөн кылычтын нуру кылтыйып,
Жер тиреп турган денедөн кетти асыл баш.
Кусалык толгон көз дагы толук жумулбай,
Төгүлбөй калды жерим-деп келген ачуу жаш..

«Көк өзөк» гана көбүрүп барып кан менен,
Койнуна катты бир муңду эч бир ачылбас....

Колдору канга боелгон Маман бой түзөп,
Кордугун бүгүн көргөндөй болду дүйнөнүн.
Колуна алып жаны жок «бөпө» баланы,
Карады элди, эл дагы көрдү сүйгөнүн.
Каңырык түтөп калың журт жакка бой таштап,
Кан сийип турду айталбай муңдуу күйгөнүн.

Ак бурул тарткан сакалы улам дирилдеп,
Салаалап жашын, бырышкан жүздөн түшөрдө.
Элим деп эми эзилген муңдуу айталбай,
Окурман журттум, Маманды сен да түшүнчү,
Чачылган элди жыйдым деп турган бул чакта,
А элди билбейм, чыгарган жокмун бүтүмдү...

**...Мамандын күнгө күйгөн каралжың
жүзү бирде кызарып, бирде бозоруп, сай-сөөгү
зыркырады, ала бурул сакалы дирилдеди,
ошондо да турушу бекем, жыгылчудай эмес,
күчтүү.**

МАЗМУНУ

Ата журт ажары.....	3
Мекеним.....	3
Бүлүк салып бүт дүйнөмдү аңтарып.....	4
Айыл ажары.....	4
Жашыра албайм.....	5
Бүгүнкү күн бекер нурун чачпады.....	6
Көзгө сүйкүм көрүнөт.....	6
Жылдызым.....	7
О, оопасыз дүйнө.....	8
Эсиндеби?.....	8
Бүчүр.....	9
Коркот жүрөк.....	10
Күзгү жалбырак.....	10
Айылдагы ой.....	11
Эки кызың барындай.....	11
Кереги жок.....	12
Жыйып алгын.....	13
Келермин.....	14
Жолдогу ой.....	14
Жакшы көрөт.....	15
Арчабаш жайлоосу.....	15
Кең дүйнөнүн ичинде.....	16
Түпкү нуска.....	16
Жүрөктөгү обон.....	17
Угасыңбы ырларымды?.....	17
Аялга тең болбогон күнөөм барбы?.....	18
Ташка өскөн чөптөр чыгат гүлдөгөн.....	18
Жазарым бар.....	19
Сөздөн курап.....	19
Жалгыздык.....	20
Бир шилтемдер.....	20
Ата журттум.....	21
Сагыныч.....	22
Таазим кылуу.....	22
Жайлоодо.....	23
Айыл оттору.....	24
Сага теңдеш табылбас.....	24
Алатоом.....	24
Асыл элдин ыйык жери.....	25
Чөгөрүлгөн төө.....	25
Чавайлык кызга.....	26
Түн койнунда.....	26
Нооруддагы тилек.....	27
Адамдын айкөлдүгү сиздей болсо.....	27

Жашооңо өмүр берет ырың да.....	28
Кыргыз алпына.....	28
Сүйүнбайдай болсо гана сүйүүбүз.....	29
Сапарда.....	29
Делбирим.....	30
Айтып болбойт.....	30
Камыгып турам.....	31
Классташ кыздарга.....	31
Билип ал.....	32
Кыргызым ай.....	32
Бир арзуу.....	33
Жер тарыды, асман кең.....	34
Жаңга баты.....	39
Жүрөгүмө.....	39
А, балким.....	40
Тирүүлүктү.....	40
Жыл өтсүн.....	41
Тил түшүнсө.....	41
Аттинай.....	41
Кыйла кырсым.....	42
Ак жарык.....	44
Кайырсыздан.....	44
Калыстык кыл.....	45
Улууулук эмес.....	45
Күтүү.....	45
Кызым Мээримге.....	46
Өткөн күндөр.....	46
Мектебим.....	47
Закым.....	47
Түнкү теребел.....	47
Кел Ноорозум.....	47
Сүйүү жана жаз.....	48
Күздүн он жетинчи көз ирмеми.....	48
Окшоштуктар.....	49
Каректе калбаган элестер.....	50
Бир кайрыктар.....	54
Жаз болгон жан дүйнөмдө.....	56
Бир күч бар.....	57
Акым бар.....	57
Улуу жолдо ойлор кошулат.....	58
Атамдын илеби.....	61
Наристе уйкусу.....	62
Жеңиш менен кайткандарга.....	62
Улууулук салмагы.....	63
Балдак.....	63
Ирмем.....	64
Наристе.....	64
Жалгыз тал.....	64
Күч.....	65

Дене.....	65
Кудай.....	65
Жол.....	65
Жоголгон кулп.....	66
Каалга.....	66
Уйкусун бузбагыла.....	66
Жууркан.....	67
Уялайт.....	67
Жазгы тала.....	67
Жолоочу жана жол.....	68
Жашоо үчүн.....	68
Автопортрет.....	69
Жуктура көрбө.....	69
Мерездик.....	70
Ажал Сенин арың жок.....	71
Күздөгү сөз.....	71
Күз жана сен.....	72
Түнкү көлгиндер.....	72
Бизден кийин.....	72
Эртеңкини эстечи.....	73
Дил арманы.....	73
Атама кат.....	75
Махабаттан адам карыбайт.....	81
Ыр түрмөк.....	81
Кокусунан өчүп калып жүрбөйүн.....	82
Махабат каты.....	83
Моюнга алуу.....	86
Кеткендер кайтышабы?.....	86
Алмашпаймын.....	87
Кайра баштан тартым сүйүү азабын.....	87
Экөөбүз.....	89
Апрелдеги эки окшоштук.....	89
Тереңдик.....	90
Эсиндеби?.....	90
Ай жарыгы.....	90
Күт жаным.....	91
Булгаба.....	91
Өтөп берем.....	91
Күтөт эми.....	92
Алдыда алтын казыгың.....	92
Айт алтыным.....	93
Күйүккөн күндөлүк.....	94
Жан дүйнө жаңырыгы.....	95
Эсте баары.....	96
Кейибейм.....	96
Калалычы.....	96
Күтүп турам.....	97
Кыйналып кеттим.....	97
Отун бирге жагалы.....	98

Сагынганда.....	98
Сүйүү калдыгы.....	99
Түбөлүккө бирге бил.....	99
Күтпөйт дебе.....	99
Жаңы жыл түнү.....	100
Өткүм келет.....	100
Шилбилер.....	101
Кечир уулум.....	101
Сага чейин.....	102
Өзүң чеч.....	102
Сүйүү салтанаты.....	103
Айдарым от.....	105
Адам гана.....	108
Тойго чакыруу.....	109
Көк өзөк баяны.....	110

Сабыралы АБДУКАРИМОВ

АТА ЖУРТКА ТААЗИМ

**Редактор Курсан Пакыр Чандеки
Тех.редактор Тургунбек кызы Самара
Корректор Шамшидин кызы Жазгүл**

Терүүгө берилди 20.06.2012. Басууга 28. 08. 2012 ж.
Кагаздын форматы 84x60. 7,25 б.т. Буйрутма №55. Нускасы 500.